

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Danes na
5. strani:

Na relaciji
50.000
hektarov

Sobota, 2. novembra 1963
Št. 43, leto XXI

OBČNI ZBOR RADOVLJIŠKIH SINDIKATOV O SEDANJH IN PRIHODNJIH NALOGAH

OPTIMIZEM, A HKRATI KRITIČNOST

Analize izpričujejo uspešen gospodarski razvoj v minulem obdobju • V sindikatih so zastavili vprašanje: ali pa je to vse, kar bi lahko dosegli? • Akcije naj zamenja kontinuirana analiza ekonomskih in družbenih odnosov • Prihodnje naloge veljajo predvsem sindikatom v delovnih organizacijah

Obširna in hkrati podrobna analiza gospodarskega razvoja radovljiške komunne v minulem obdobju, ki jo je posredoval delegatom občinski sindikalni svet na zadnjem občnem zboru, razkriva nekaj optimističnih podatkov. Tako je v letošnjem prvem polletju narasel fizični obseg industrijske proizvodnje za 31% v primerjavi z istim obdobjem minulega leta. A tudi na drugih področjih gospodarstva radovljiške komunne se kaže napredek: celotni dohodek v obrti je bil v primerjavi s prvim polletjem minulega leta za 12% večji, zadovoljive rezultate izpričujejo tudi kmetijstvo, trgovina, gostinstvo, turizem. Le gradbeništvo po periodičnih obračunih za prvo polletje ni doseglo celotnega dohodka v višini, kot ga je v istem obdobju minulega leta. Kar pa je pravzaprav najbolj razveseljivo, je to, da je zlasti v industriji opaziti sicer še skromno, le 0,7%, a vendarle znatno udeležbo porabljenih sredstev v strukturi celotnega dohodka. To pa pričča, da so predvsem v nekaterih industrijskih delovnih organizacijah vendarle že začeli intenzivneje razmišljati o večji ekonomičnosti poslovanja in da so ta razmišljanja tudi že dala prve rezultate.

Vendar pa je ta optimizem

dobil na občnem zboru radovljiških sindikatov tudi svojo antitezo. Antitezo namreč v tem, da se za temi zbirnimi podatki skrivajo nekateri posamični, ki pa so precej manj optimistični. Zato so radovljiški sindikati usmerili razpravo na občnem zboru pravzaprav v odgovor na vprašanje: ali pa se lahko s temi rezultati tudi zadovoljimo? Ali ne bi z odstranjevanjem nekaterih notranjih protislovij lahko dosegli še veliko boljše?

Upravičenost tako zastavljene vprašanja ni težko dokazati. Tako se je kljub povečanemu obsegu proizvodnje v vseh panogah gospodarstva radovljiške komunne zmanjšal delež čistega dohodka v celotnem dohodku. Zaradi tega so tudi morali samoupravni organi v marsikateri delovni organizaciji spreminiti delitveno razmerje med skladi in sredstvi za osebne dohodke ter tako zmanjšati materialno osnovo za enostavno in razširjeno reprodukcijo. Eden izmed najbolj značilnih primerov v radovljiški občini je Tovarna čokolade Gorenjka, ki je imela še ob polletju minulega leta razmerje med skladi in osebnimi dohodki 51 napram 49, ob koncu minulega leta se je le-to že zasukalo na 26 proti 74, medtem ko je v letošnjem prvem polletju doseg-

lo že razmerje 6 napram 94 v korist osebnih dohodkov.

Podatke iz analize, ki so jo posredovali radovljiški sindikati, pa izpričujejo še nekatere druge pokazatelje slabega gospodarjenja. Od dvajsetih gostinskih podjetij v komunni ni pokrilo izdatkov za osebne dohodke v prvem polletju kar 12 delovnih organizacij. V industriji nista pokrila osebnih dohodkov Plamen iz Kroke v višini 32 milijonov in Almira iz Radovljice v višini več kot enajst in pol milijonov dinarjev. Tako tudi KZ Jelovica, pekarna Pecivo iz Kroke, krojaško podjetje Sloga iz Bohinjske Bistrice in še nekatera druga obrtna podjetja ter Kino Kropa.

Ocenjujoč te rezultate gospodarjenja pa radovljiški sindikati ugotavljajo, da se za njimi skrivajo pravzaprav nekatere globlji vzroki. Vzroki, ki se v konkretni pojavi obliki razkrivajo bodisi kot še vedno administrativni in nevzpostrežni elementi v delitvi dohodka med delovnimi organizacijami in družbo bodisi kot pogosto nesmotrno prelivanje sredstev v obliki družbene akumulacije. A nič manj ne kaže podcenjevati zadnje skupine teh vzrokov: gre za notranja nasprotja in protislovja v ekonomskih in družbenih odnosih v delovnih organi-

zacijah. Analizi prav teh slednjih vzrokov pa so delegati v razpravi posvetili tudi največ pozornosti.

Ne samo slabši gospodarski rezultati, kot pa bi lahko bili, tudi premajhen interes delovnih organizacij, da bi razvijali in izpopolnjevali notranje ekonomske in družbene odnose, da bi razreševali nekatera notranja protislovja, je po mnenju sindikatov tisto, čemur bo potrebno v prihodnje »ultimativno napovedati vojno«. Kako si sicer razložiti ugotovitve občinske sindikalnega sveta, da so v občini delovne organizacije v močnem zaostanku s pripravami statutov, ko naj bi prav te priprave pomenile prehod na smotrnejši in rentabilnejši sistem poslovanja in gospodarjenja, ko naj bi zagotovili kolektivni z boljšimi družbenimi tudi boljše ekonomske rešitve. Kako si sicer razložiti, da v vsej občini samo ena delovna organizacija resneje razmišlja o uvedbi 42-urnega delovnega tedna. In slednjič, o tem skromnejšem interesu za boljše gospodarjenje in poslovanje priča tudi razprava delegatov samih, ko ugotavljajo, da je v marsikateri delovni organizaciji ostala decentralizacija samoupravljanja bolj ali manj formalnost.

Spričo tega bo potrebno po mnenju radovljiških sindikatov bistveno spremeniti v prihodnje tudi vsebino v občinskih organih družbenega upravljanja. Doselej je bila ta dejavnost vse preveč usmerjena v »gašenje posameznih požarov«, kar pa ni vselej obrodilo najboljših sadov, saj je šlo več ali manj le za trenutne akcije, ki pa niso odstranjevale tudi globlji vzrokov. Zato naj bi v prihodnje občinska skupščina v svojih organih upravljanja, komisijah in svetih ter morda nekaterih drugih oblikah, kot na primer posvetih samoupravnih organov delovnih organizacij, zagotovila kontinuirano analizo gospodarjenja v komunni, analizo vzrokov in posledic, analizo poslovanja »dobrih« in »slabih« delovnih organizacij.

Dosedanji ekonomski in družbeni razvoj v komunni pa tudi sindikatom zastavlja v prihodnje (Nadaljevanje na 2. strani)

Z ZBORA GOSTINSKIH IN TURISTIČNIH DELAVCEV SLOVENIJE

NADALJNJA POT JE JASNA

Zbor gostinskih in turističnih delavcev Slovenije je na podlagi skrbno zbrane dokumentacije vsestransko analiziral stanje našega gostinstva in turizma, njune uspehe in neuspehe ter probleme, ki vznikajo bodisi po krivdi samih delovnih kolektivov bodisi zaradi vnanjih vzrokov, ki se jim ni mogoče izogniti. Na podlagi vseh teh analiz je zbor nakazal glavne naloge v svojih vrstah pa tudi nujne spremembe vnanjih činiteljev, da se omogoči še hitrejši razvoj gostinstva in turizma, ki lahko znatno okrepi našo gospodarsko moč.

Iz bogatega gradiva povzemamo samo nekaj misli in zaključkov:

V Sloveniji letos izredno veliko investiramo v turizem. Skupna vsota se suče okoli 6 milijard, s katerimi bomo pridobili približno 1.700 ležišč in okrog 2.000 sedežev. Ob pomisli, da morajo biti vložene investicije rentabilne, pa se nehote vsilijo dvom, ali smo z novimi objekti res zadeli v črno. Investicije so namreč še vedno centralno dirigirane, denar pa se vloga v klasične gostinske objekte, ki ob sedanjih predvidevanjih domačega in inozemskega turističnega razvoja niso več najprimernejši.

Poslovni uspeh gostinstva v letošnjem prvem polletju na prvi pogled pobija dvome v našo investicijsko politiko gostinstva in turizma, saj se je neto produkt na zaposlenega povečal za 12% v primerjavi z istim obdobjem lani. Če pa kompariramo neto produkt z angažiranimi poslovnimi sredstvi, je podoba precej drugačna. Na vsak uporabljeni dinar /iz poslovnega sklada je lani gostinstvo ustva-

rilo 0,52 din nove vrednosti, letos v prvem polletju pa le 0,35 din. Ekonomski efekt oziroma rentabilnost se je zmanjšala za 33,2%. Če pa omeniti še to, da se je medtem povečala vrednost osnovnih sredstev za 112,1% in obratnih za 64,2%, se pravi, da gostinska podjetja razpolagajo z znatno večjimi osnovnimi in obratnimi sredstvi, ekonomski efekt pa je znatno manjši.

Po mnenju zbora sta temu kriva predvsem centralizirano planiranje in investiranje ter vplivi posameznikov na oboje. Zato se je zedinil z republiškim odborom storitvenih dejavnosti, da je nujno prenesti investitorstvo na delovne kolektive. Ti verjetno ne bi vložili denarja v objekte, dokler ne bi dodobra ocenili njihove rentabilnosti, izbrali najprimernejše lokacije in glede na turistične in gostinske potrebe primerne tipa gostinskega objekta.

S tem vprašanjem pa je tesno povezano vprašanje materialnih možnosti delovnih ko-

lektivov za samostavno investiranje.

Dejstvo je, da gostinstvo kljub veliki akumulativnosti ne more zbrati zadostnih sredstev za enostavno in razširjeno reprodukcijo ter za stimulativno delitev osebnih dohodkov. Sredstva za sklade in osebne dohodke so sicer od lani porasla (skladi z 232 milijonov na 331 milijonov), ta porast pa gre deloma na račun povečanih gostinskih kapacitet. Lastna sredstva so majhna zaradi notranjih slabosti, ki jih je zbor natančno proučil, vsi pa jih že leta in leta poznamo, pa tudi zaradi vnanjih vplivov. Režijski stroški so v primerjemanem obdobju porasli za 33%, kar predstavlja tretjino celotnega dohodka. Po kalkulacijah ljubljanskega hotela Union so se nabavne cene živil v tem času povečale za 37,5%.

Interni ekonomski normalizacijo pa onemogočajo še drugi problemi. Med njimi vse oblike prometnega davka. Obveznosti, ki izhajajo iz njih, so se v absolutnih zneskih od lani povečale za 31,7%. Problematičen je predvsem prometni davek na alkoholne pijače oziroma osnova, po kateri je odmerjen. Republiški odbor sindikata storitvenih dejavnosti in zbor gostinskih in turističnih delavcev menita, da bi kazalo prometni davek plačevati po prodani količini alkoholnih pijač, ne pa po prodajnih cenah oziroma po prometu. Sedanji način obdavčevanja prizadeva zlasti boljše gostinske organizacije, kjer so cene nujno precej višje zaradi velikih režijskih stroškov. Zato plačujejo tudi veliko več davka na alkoholne pijače. Vse gostinske kolektive pa odmerjanje davka po prometu odvrta od

(Nadaljevanje na 3. strani)

Dan za dnem so tisti nameščenci bečejskega obrata »Elektro-Vojvodina«, ki so dobili odpoved, prihajali zjutraj na delo; javili so se, takoj potem pa odšli v dvorano, kjer so jih čakale karte in domino. Čas je tekkel, v dvorani so igrali preferanso.

Družba je poskrbela, da zaposlenega ni mogoče kar tako odpustiti in ga poslati na cesto. Poznamo delovno dobo in odpovedni rok, potrebni so prepričljivi dokazi, da podjetju tak in tak človek ni nujno potreben. Seveda pa je razumljivo, da je treba tudi spoštovati takšne družbene norme: človek z odpovedjo ima do podjetja obveznosti kakor vsi drugi zaposleni.

Če v Banja Luki 420 delavcev, ki prejemajo materialno pomoč, odklanja zaposlitev, govorimo o zlorabi socialnega skrbstva. Če subotički zlatar prejema materialno pomoč, hkrati pa si gradi hišo — tudi avto je kupil — govorimo o brezobzirnosti človeka brez čute za spodobnost in mero. Če zagrebški književnik prihaja mesec za mesecem k okencu za socialno ogrožene ljudi, čeprav je davčni upravi prijavil dva milijona dohodkov, nam popustijo živci in nam zmanjka besed.

Sekretar beogradske šole »Pero Popović-Aga« je sedel v preiskovalnem zaporu in čakal na sodbo, hkrati pa je vztrajno zahteval letno nagrado, namenjeno prosvetnim delavcem, čeprav je v istem letu ponarejal diplome. Tako

LENOBA POD ZAŠČITO

zelo se je navadil na šablonsko delitev nagrad, da jih je pojmoval tudi kot sestavni del pravic človeka v zaporu.

Kadar iščemo vzroke nizke produktivnosti in nizkih osebnih dohodkov, se najprej spotaknemo ob lenuhe in dozdevne bolnike ter opozarjamo na padež, da včasih manjka na delovnih mestih tudi dvajset odstotkov delavcev.

Grobe prekrške označujemo kot samovoljno početje brezvestnih ljudi, nevzdržne pojave in izpade pojasnjemo s pomanjkanjem družbene odgovornosti in morale.

Če je moralno stališče naša prva, naravna reakcija, zelo pogosto pozabljamo na realno stran družbenega incidenta. Pozabljamo na preprosto vprašanje na naslov podjetja, v katerem izostane z dela celo dvajset odstotkov delavcev: Kakšno je nagrajevanje pri vas, kjer se ljudem izplača, če ne delajo? Kakšna je razlika med gnotnim položajem ljudi, ki opravijo na delovnem mestu vse, kolikor in kakor je treba, ter onih, ki izkoristijo vsako pri- ložnost za počitek ob stroju?

Lahko se razburjamo v nedogled, vendar nam to ne bo pomagalo odpraviti nesporazumov, če ne bomo pogledali realne strani prekrškov proti družbenim normam. Kakor sodobna proizvodnja spreminja tudi primitivno človeško čud, tako slaba tovarna z nizko produktivnostjo in ustreznimi prejemki proizvajajo slabo blago in lenuhe. Če bi imelo podjetje sodobno proizvodno tehnologijo in če bi bilo v njej točno določeno vsako delovno mesto, bi zaradi večje odsotnosti delavcev zastajala proizvodnja; tovarna bi bila paralizirana, stroji bi stali.

Prekršek je torej legitimacija vesti določenega človeka, to pa je najpogostejše zanesljivo znamenje, da se za nedovoljenim početjem skriva ugodno vzdrušje za razmah nemarnosti in samovolje. Kakšni predpisi so to, če dopuščajo, da človek iz zapore (formalno upravičeno!) zahteva nagrado? Kakšno možnost za zaslužek so imeli delavci, ki so odklonili ponudeno delo v banjaluskem gradbenem podjetju in so se odločili za materialno pomoč?

Nihče ni nastopil proti nameščencem, ki so kvartali med delovnim časom, nihče jih ni vprašal, zakaj ne delajo, nihče jim ni odrekel pravice do mesečnih prejemkov. Splošno skomizgovanje z rameni je bilo sestavni del razpoloženja v tem kolektivu, izraz popolnoma neurejenih poslovnih družbenih odnosov. Potem je mogoče prav vse, tudi igranje na karte med delovnim časom.

Sl. Djukić

Alternativa

— Tovarišija, zdaj smo pa tako daleč: ali strokovnjaka v proizvodnjo ali pa genija v komercialo...
Karikatura: MILAN MAVER

Na relaciji 50.000 hektarov

Razgovor s sobesedniki je bil povsem slučajen. Nismo posebej iskali sindikalnih odbornikov in predsednikov statutar-
nih komisij v tistih delovnih organizacijah, kjer so statuti že »na mizi«. Povsem slučajno se je dogodilo, da smo se razgo-
varjali s takšnimi predsedniki sindikalnih organizacij in sta-
tutar-
nih komisij — kjer se lahko ponašajo že z nekaterimi
predlogi, mnenji in pripombami članov kolektiva na predlo-
ženi osnutki statuta. Za te in naslednje pomenke smo se od-
ločili predvsem zato, da ugotovimo, kolikšen je delež osnovne
sindikalne organizacije pri izdelavi tako pomembnega samo-
upravnega akta kot je — statut. Tokratni pomenek o statutu
se je zgodil na Bledu na sedežu tamkajšnjega gozdnega go-
spodarstva.

Več kot 40 predlogov, pripomb in mnenj

Pomenek na blejskem gozdnem go-
spodarstvu se je za nas srečno
iztekkel, ker je predsednik sindi-
kalne organizacije sedel za na-
črtno mizo. V škrpce bi pri-
šli, če bi morali obiskati predsednike
sindikalnih podružnic preostalih sedmih
okrožij, sektorjev in uprav ali kakor
že poimenujejo »posamezne dele pod-
jetja«. Ure in ure hoje in vožnje bi
potrebovali poprej kot bi obšli vsa pod-
ročja obratov in uprav, raztresenih na
50.000 ha zemljišča. Tolikšen je namreč
delovni prostor te gospodarske organi-
zacije. Tako pa, pomenek je potekal z
inženirjem Andrejem Arihom, predse-
dnikom sindikalne organizacije in Tone-
tom Svetino, predsednikom statutarne
komisije Gozdnega gospodarstva Bled.

»Pravite, da je vaše delovno območje
tolikšno, — v podatke ne dvomimo. Za-
nima nas le, ker trdite, da je statut že
v razpravi, kako je uspela sindikalna
organizacija organizirati razpravo na
tako razsežnem prostoru.«

In odgovor obeh je bil:
»Tako dan na to, ko je delavski svet
imenoval statutarne komisije, je zase-
dal izvršni odbor naše organizacije. Do-
menili smo se, kako bomo sodelovali v
pripravljanju osnutka statuta, pred-
vsem pa — kako bomo poskrbeli za or-
ganizacijo razprav. Prav raztresenost
delovišč, obsežnost prostora, številnost
sindikalnih podružnic in za proizvodnjo
ugodno vreme, je terjalo takšen odgo-
vor...«

Kot sem razumel iz nadaljnjih besede-
di, je torej sindikat že kar spočetka
imel za svojo osrednjo nalogo — izde-
lavo osnutka statuta in hkrati za drugo
nadaljnjo, razpravo o osnutku. In za-
misel jim je uspela. Uspela jim je zato,
ker so se sindikalni odborniki nekajkrat
sešli s člani komisije in na tokratni po-
menek so prišli odborniki tam nekje
izpod Mežaklje, z Jezerskega, Pokljuke
in drugod.

Pri razpravi o osnutku statuta so se
poslužili svojih »informacij« — glasila
delovnega kolektiva. Res da te številke
glasila ni dobil v roke vsak član ko-
lektiva, toda sindikalna organizacija je
poskrbela, da tu ni nastala vrzel. Na
enem izmed teh širših posvetov so
namreč »zadolžili« vsakega posameznika
v komisiji, da je na splošno razložil
osnutek statuta in...

In potlej so se začele kopičiti pri-
pombe, predlogi in mnenja. Iz nekate-
rih predlogov in pripomb je bilo mo-
glo razbrati, da se člani kolektiva ne
strinjajo s sedanjo organizacijsko she-
mo podjetja — v osnutku statuta so jo
namreč in kot pravijo, kar namerno
opisali, brez kakršnihkoli pobud, da bi
je veljalo spremeniti — in da pričaku-
jejo celo več, da terjajo drugačno za-
okroženost uprav, sektorjev, drugačno
poslovanje služb in podobno.

Prav pripombe s tega področja,
torej s področja poslovanja podjetja, so
podbudile statutarne komisije, da je

naročila strokovnim službam, vodstvom
uprav in sektorjev, da izdelajo svoje
predloge za organizacijsko shemo. Ti
predlogi naj bi hkrati z vsemi pripom-
bami, mnenji in predlogi postali izho-
dišče za drugačno, ustrežnejšo organi-
zacijsko in način poslovanja blejskega
gozdnega gospodarstva.

Glede na številnost pripomb, oziro-
ma predlogov s tega področja, je mogo-
če pričakovati v tistem delu statuta GG
Bled, ki obravnava organizacijo in po-
slovanje podjetja bistvene spremembe.

Vendar je to samo eden izmed sko-
rajda najskromnejših rezultatov raz-
prave, če upoštevamo — kot je bilo
mogoče razbrati iz dokumentiranih tr-
ditvev sobesednikov — da je samo sin-
dikalna podružnica Gozdne uprave Bo-
hinjska Bistrica sporočila statutarne
komisiji nad 40 pripomb in predlogov k
osnutku statuta.

Pripombe in predlogi, ki jih je po-
sredovala samo ta sindikalna podru-
žnica — in ko bo zbrano še gradivo iz
ostalih sindikalnih podružnic — bodo
najbrže bistveno izoblikovali »obličje«
sedanjega osnutka. Preberimo si samo
nekaj nanizanih opozoril, ugotovitev,
pripomb, mnenj, predlogov in podobno:

• **Točneje je potrebno obravnavati
razmerja revirjev do uprave in obratno,
poslovnega odnosa z avtoparkom, med-
sebojno sodelovanje ekonomskih enot
in gradbeno grupo;**

• pomanjkljivo so obravnavani od-
nosi s komuno in obratno;

• v statutu je premalo jasno pri-
kazano samoupravljanje obratnih de-
lavskih svetov in njihovih komisij v
okviru vsega podjetja;

• kakšna bo politika razporeditve
zaposlenih, njihovega delovnega časa in
podobno glede na sedemurni delavnik
(glede sezonskih delavcev so bile že iz-
rečene konkretne pobude);

• delitev osebnih prejemkov naj
statut obravnava z vidika prizadevanja
vsakega posameznika. Odpravimo »po-
jem« dobička ali »presežka« in vsakdo
naj bo nagrajen po dejansko doseženih
delovnih, finančnih in drugih uspehih;

• konkretno naj bo določeno, kdo
bo povrnil škodo, ki nastane v prime-
ru, da jo je povzročil z napačnim vpi-
som podatkov v kakršnekoli akte;

• v statutu je pomanjkljivo obrav-
navana modernizacija proizvodnje, pred-
vsem z vidika perspektivnega razvoja
podjetja in doseganja boljše finanč-
nega uspeha, torej — pospeševati uved-
bo mehanizacije;

• konkretno je potrebno določiti,
kdo je odgovoren za uvedbo — torej za
nadaljnje strokovno izpopolnjevanje —
novega delavca ali uslužbenca v delo;

■ v statutu naj bi bil opisan tudi
način izdelave lesa (sobesednika sta de-
jala za ta predlog, da je pravzaprav
glede na tematiko, ki jo obravnava sta-
tut neumesten, torej, da ne sodi v
statut, vendar vzbuja upravičeno zani-
manje. Kot je bilo mogoče razbrati iz
njuni mnenj, bo v perspektivi nujno
potrebno izdelati pravilnik glede izde-
lave lesa, torej razčleniti takorekoč teh-
nološki in tehnični proces v sicer na
videz povsem enostavni, vendar hkrati
zelo zahtevni proizvodni panogi);

• statut naj v svojih končnih do-
ločbah vsebuje spisek pravilnikov in
poslovnikov, pravil in podobnih samo-
upravnih in drugih aktov, tako da bi
lahko članstvo našlo odgovor v njih za
vsa tista vprašanja, ki jih trenutno za-
nimajo;

• statut naj nazčleni dolžnosti in
pravice na posameznih delovnih mestih
in tudi dolžnosti, kdaj je obvezna
uporaba higiensko-tehnično-varstvenih
sredstev;

• v svojih končnih določbah naj
statut natančno določa sankcije v pri-
meru njegovih kršitev in

• tiskan naj bo v žepnem formatu,
da ga bo imel vsakdo pri roki.

To je seveda le nekaj od nanizanih
predlogov, mnenj, pogledov in pripomb.
Iz tega, že dokaj obsežnega gradiva (in
to so mnenja, izrečena v razpravi samo
na eni izmed gozdnih uprav) lahko raz-
beremo, da gre tudi za stvari, ki ne so-
dijo neposredno v statut delovne orga-
nizacije. Nekateri predlogi in pripombe
iz obravnavane razprave opozarjajo, da
bo potrebno izdelati nove pravilnike,
poslovnike, da bo potrebno drugače za-
snovati organizacijsko shemo podjetja,
poslovanje, materialna razmerja med
delovnimi enotami in podobno. Skratka,
gre za vrsto pobud, za vrsto zadev, ki
bodo slej ali prej na dnevnem redu
osrednjega in ostalih samopravnih or-
ganov, gre za vrsto zahtev in želja, ki
bodo nudile v perspektivi izhodišče za
drugačne rešitve v delovni organizaciji
— blejskega gozdnega gospodarstva. In
niz vsega tega so sprožile prve razprave
o osnutku statuta samo v enem izmed
delov te delovne organizacije.

PETER DORNIK

RECIMO BOBU BOB!

Mislím, da je Camus tudi brez našega priznanja dovolj velik pisatelj, esejist in dramatik in da mu ni prav nič do tega, da bi kvaliteto njegove široke umetniške ustvarjalnosti pohvalil tudi laik iz velike slovenske metropole. Pa mi zato, prosim, štejte v dobro, da ob njegovem »Kalgulu« gladko preskočim vse nesporne odlike te odrske stvaritve in se omejím samo na tisto, kar me moti, kar odklanjam in obsojam.

To pa je Camusova življenjska filozofija, njegov svetovni nazor, kakršnega poznamo, še celo pa takšen, kakršen se nam razodeva skozi Kalgulova usta.

Nočem se spustiti v ribnik kaotična misli, ki jih je znal Camus tako spretno zamočvirati, da nazadnje še njegov aasni junak ne more nikamor več iz njin in se lahko reši samo še z begom v smrt. Zato se ne bom oprijel nobene njegovega citata, nobene misli, še stavka ne, kajti vse to razglabljanje, kot ga je zastavil Camus, pa kakor je že genialno, ne pelje nikamor. In z njim vred ne vodijo nikamor vse strokovne polemike okrog posameznih odlomkov in tehničnih detajlov.

Ni me sram odkrito povedati, da odklanjam njegovo strastno iskanje odrešujočih spoznanj sredi kupa mrlíčov, ki si jih je dal sam pripraviti (zaradi boljšega razumevanja jim je dal neke zadaj za kulisami potrgati še jezike) sredi ponorelih bogov in polbogov, sredi bebec, klečepalcev in ovelih ljubíc.

S to bolno filozofijo, ki se lahko kot rak razpreda samo v tako grozljivem okolju in ki hoče biti ves čas logična in dosledna, dokler ne požre tudi samo sebe, se ne da koketirati. Ne da se z njo sklepati kompromisov, ampak jo je treba s šibo po goli zadnjici in jo tako poslati nazaj s pripombo, da čisto radi živimo, da radi varujemo, da radi ljubimo, da se radi veselimo, da sicer tudi umiramo, tudi dvorimo, tudi sovražimo, tudi grizemo in brcamo, da pa smo končno veliki prav zaradi tega, ker vse to zmoremo, ne da bi obupali.

Sicer pa: če ta svet resnično nima nobene vrednosti kot to pridiga Kalgula, če nima vrednosti ne solza ne lepota ne dobrot, če je vse ničevó, nesmiselno, brezupno in bedasto — zakaj potem, za božjo voljo, še toliko truda? Počemu toliko besed? Počemu vsi ti reflektorji, kostumi, naštudirane vloge; v kaj in zakaj nas je hotel avtor še prepričati?

IVA BOZOVIČAR

IVA BOZOVIČAR

že nekaj tisočletij raznaša veter križem pod egejskim soncem, pa vendar toplina njihovih rok še vedno veje iz mrzlega kamna, ki so ga nekoč te roke ogrele in obudile. Vdihnile so mu življenje, da bi se v njem človekov um in srce dvignila nad rojstvo in smrt. S čim bi mogel ponižati in obrezvrednotiti tiho milino in nedopovedljivo otožnost žena Fidiijinega nagrobnega reliefa? Kaj bi lahko v tem svetu lepote in resnice povedal njegov Kalgula, ne da bi tvegál, da ga vtaknejo v prísilni jopič kot norca, ali da ga vržejo na cesto kot barabo?

Kot odgovor na vsa izrečena in izrečena vprašanja, ki tarejo človeka, nam svetijo, v kamen in v platno zajeti, plamenčki najiskrenejših spoznanj in nam hkrati pričajo, da so na svetu bile in da so še stvari, močnejše kot sta neumnost in zlorabljená oblast.

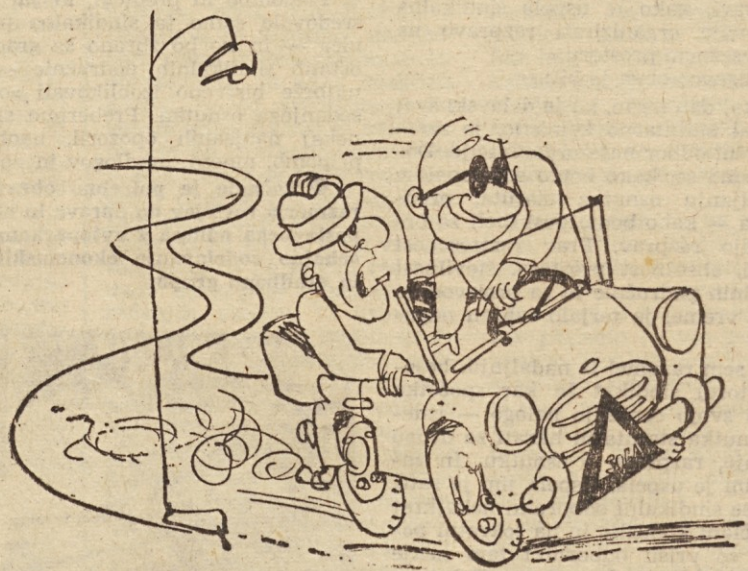
Ne vem, mislim le, da bi težko razvil svojo filozofijo absurdnosti in ničevosti, ne da bi zardel, ob življenjski podobli ljudi kot so bili Curie, Pasteur, Koch, Flemming in vsa dolga vrsta imen, s katerimi ne bodo nikoli šle v pozabo brezštevilne ure, prečute v iskanju in ustvarjalnem prizadevanju za dobrobit vsega človeštva.

Mnogo milijonov ljudi, ki bi radi živeli, vsako leto pobere — ne razdvójena življenjska filozofija, ampak povsem prozaična lakota. Na več kot polovici zemeljske oble se še vedno borijo zoper revščino, zoper nasilje, zoper zastonost, zoper nevednost, zoper bolezen, zoper izkoriščanje; borijo se za svobodo — ne za tisto imaginarno, ki bi prinesla luno z neba, ampak za ono navadno svobodo, ki bo pustila ljudem živeti in uživati življenje.

Milijon želja je vtkanih v jutrišnjí dan.

In vsemu temu čudovitemu kipenju človeškega hotenja postavlja Camus nasproti živčno razrvanega junaka, ki v imenu nesmiselnosti počenja nesmiselnosti, da bi tako zadobilo njegovo življenje (to pa zdaj še ni čisto jasno, kaj naj bi zadobilo) nek smisel ali da bi ga izgubilo, če bi ga ravno imelo...

Stvar vsakega posameznika je, če se mu zdi ali ne zdi vredno živeti samo zaradi življenja. In če ta mračna brezupnost ni samo odraz njegovega osebnega pojmovanja, ampak se poraja kot problem določene družbe in določene kulture, potem jo je treba z vsem razumevanjem obravnavati kot tako.

— Vi ste pa gotovo gledališki kritik, ko vam gre tako dobro okrog ovinkov...

Edino spoznanje, ki nam ga na koncu odkrije, je to (kar smo že tako sami vedeli), da je tudi takšno čaščenje nesmiselnost in brezupno. To pa je tudi vse, za kar smo »bogatejši«, ko zapuščamo Talijin hram.

In vendar je na svetu — na srečo — še zadosti hramov, pred katerimi mora tudi Camus pustiti svojo filozofijo absurdnosti zunaj, kadar vstopa, da bi iz njih prišel bogatejši.

Skušam si ga zamisliti v spokojnem somraku luvrskih dvoran pred stvaritvami velikih mojstrov, katerih pepel

Nikakor pa ne moremo takšnim življenjskim nazorom samo zaradi nekakšnih kulturnostnih kompleksov in zgolj iz spoštovanja do avtorjevega umetniškega talenta izkazati gostoljubnost, ne da bi jih od glave do peta, s kožo in kostmi vred, odločno zavrnilí!

Pa čisto brez ovinkarjenja.

Samo to bi pričakoval od ljudi, »ki vedo, kako se tem rečem streže«!

Prav zares, potem me Kalgula ne bi niti najmanj vznemirila.

MILAN MAVER

V novih prostorih Mestne galerije v Ljubljani na Mestnem trgu prvi razstavljajo likovni umetniki, katerih dela je inspirirala NOB, dela, ki so nastala od 1941. do 1963. leta

OCENE KRITIKE INFORMACIJE

Zamujena priložnost

MADŽARSKI FILM »POLČASA V PEKLU«

Nogomet, taborišče in vojna so izhodiščne točke madžarskega filma »Polčasa v peklu«, ki ga v teh dneh gledamo v kinu »Komuna«. Človekovemu razumu se sprva upira iskati kakršnekoli logične povezave med temi, v bistvu nasprotujočimi si, a vendar resničnimi življenjskimi postavkami. Ko pa steče mimo že nekaj sto metrov filma, začne razumevati, kaj so avtorji s filmom želeli povedati. Na svojstven način so želeli povečati boj madžarskih rodoljubov in nogometašev, ki jih je uničila vojna. Kljub težnjam, da bi izpovedali nekaj, kar v tej obliki še ni bilo izpovedanega, se je

ustvarjalcem marsikaj izmutilo. Vsebinsko manjka predvsem močnejše in izraziteje poudarjen idejni smisel boja proti fašizmu. In gledalec se zaradi tega v tem vsebinsko in dramaturško neizdelanem konceptu težko znajde. Sprva se sprašuje, kje pravzaprav je. Ali je središče dogajanja v neki kazenski četi vojakov ali koncentracijskem taborišču? Intenzivno raziskuje kaznjence, njihove značaje, medsebojne odnose in prepričanja. V tem neraziskanem konglomeratu se pozneje porodi ideja o nogometnem moštvu madžarskih rodoljubov, ki bodo odigrali tekmo za firerjev rojstni dan. Tu se šele začneja nek

notranji zaplet, rastejo nasprotja in odkrivajo se značajni ljudi, kakršni v resnici so. Igra, zmaga in smrt na igrišču daje filmu določen idejni podarek in končni smisel. Vendar pa delu ne moremo oprostiti vrsto naivnosti, neizdelanih detajlov in pomanjkljive dramaturgije. Režiser ni znal najti ustreznega poudarka za posamezne dramatične momente in vskladiti igre posameznih igralcev. Zato je delo površno, brez težnje po preciznosti, filmski izraznosti in resničnemu, kar naj bi film ponazoril.

IVA BOZOVIČAR

Radijska igra

MARJAN MARINC: ILUZIJE NA ASFALTU

Vprašujem se, kaj je pravzaprav avtor radijske drame »Iluzije na asfaltu«, ki smo jo prvič slišali minuli torek, z delom hotel povedati. Poglobiti se v eno ali drugo osebo in njene meditacije, se pravi analizirati celoten monolog in iz njega izluščiti jedro. Po monologu mlade žene sodeč, je avtor načel aktualen problem mladega človeka, njegovega mesta v življenju ter odnosa do življenja. Ta problem je živ, vsakdanji in škoda je, da ga je avtor omejil na samogovor in golo ugotavljanje dejstev. Mlada žena, ki se vrača po končani ločitveni razpravi

ke svoji materi, razmišlja v avtu neznanca o svoji življenjski usodi. Nasprotje njenemu samogovoru pa so misli moža, voznika avtomobila: ocenjuje jo, tehta njeno osebnost in sklepa. Ničesar se v delu ne zgodi. Neznanca sta se srečala in neznanca sta se razšla. Njun svet in njuna razmišljanja so ostali samo nemi samogovori. Avtorju Marjanu Marincu, ki je delo tudi režiral, lahko očitamo, da vsebinsko blede zasnovi ni okrepil in podprl ter ji dal določen psihološki poudarek. Avtor je povzel zanimivo obliko miselnega medi-

tiranja, načel nekaj, kar je sodobno, boleče in ni moči zanižati in ublažiti. Toda oblikovno je vse le bežna ilustracija nečesa, kar se je že zgodilo. Tu lahko ugotovljamo samo dejstva, ne moremo pa ob dogajanju pričakovati novih zapletov, ki bi bili sicer logični in možni. V tem okviru sta ostala tudi igralca Stefka Drolčeva in Tone Homar. Dokaj neizrazita in izpovedno brez prave moči. Taka je tudi celotna realizacija dela, te drobne življenjske meditacije.

IVA BOZOVIČAR

FILM?

OB SOVJETSKEM »EVGENIJU ONJEGINU«

Niž prida ni mogoče povedati o tem filmu — razen da so kostimi lepi, maske izvrstne, scenografija prav odtehtana, igralci in pevci dobri — da ima skratka vse pogoje za dober film. Toda ostalo je pri tem. Zdale seveda ni najboljša priložnost za pogovor o odnosu med glasbo in filmom (ki nanj filmski kritiki največkrat pozabijo ali pa se ga ne upajo lotiti ter ga raznorazni »skladatelji« in »strokovnjaki« izrabljajo v svojo korist — tudi pri nas). Tudi ne bomo govorili o problematiki filmskega snemanja opere, ki se pač mora odločiti ali ostane predstava te in te operne hiše... ali pa imajo njeni filmski ustvarjalci (z režiserjem na čelu, kajpada) toliko talenta, poguma, zna-

nja, okusa in občutka za muziko — da ustvarijo samostojno, FILMSKO predstavo. Poslednje je nemara nekje od daleč vabilo sovjetske filmske delavce, ki so se lotili snemanja »Evgenija Onjegina«. Žal film, ki smo ga videli, ni niti dostojno posneta operna predstava — še manj pa filmska interpretacija dela. Ostalo je pri idiličnih belih brezah v vetru plahutajočih zaves, nekaj »dinamičnih« kadrih ter neuzžitno patetično recitiranih verzih iz prelepega Puškinovega »Onjegina«. O odnosu med glasbenim in filmskim tempom dogajanja, med muzikalno dikcijo in notranjo vsebino prizora, med oblikovanjem pevskih fraz ter oddaljenostjo in gibanjem protagonistov pa

še tako naprej in tako dalje — ni mislil nihče... ali pa je mislil le zelo malo. Zato je v tem filmu toliko nasilnih »rešitev«, toliko glasbenega analfabetizma, toliko poceni tradicionalnega in skrajno neinvencioznega, toliko kičaste-ga — toliko nedopustnega za filmsko platno 1963. leta. Pro domo nam ostanejo le še: slaba tonska kopija, prav tak prevod besedila (je cenjen prevajalec nemara kdaj slišal, da ima Opera Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani dovolj dober in udomečen prevod tega teksta?) ter drobno vprašanje... komu na ljubo smo odkupili ta film, s kakšnim namenom in katerimi cilji pred očmi.

BORUT LOPARNIK

Na dnevnem redu: statuti

● BREŽICE:

Naslednji mesec razprava o statutih

Občinski sindikalni svet je doslej priredil tri seminarje za člane komisij za izdelavo osnutkov statutov in še posebej razgovor o konkretnih problemih. Na zadnjem seminarju je bilo sklenjeno, da morajo biti osnutki pripravljani do 15. novembra. V občini še ni doslej nobena organizacija sprejela statuta, povsod pa imajo že pripravljene teze oziroma že izdelan osnutek. I. V.

● ZAGORJE OB SAVI:

Kaj čakajo v 14 delovnih organizacijah?

Na zadnji skupni seji obeh zborov občinske skupščine Zagorje ob Savi je posebna komisija občinske skupščine za pomoč delovnim organizacijam pri izdelavi osnutkov statutov poročala, kako poteka izdelava teh samoupravnih aktov.

V petih delovnih organizacijah na področju zagorske občine že imajo izdelane osnutke statutov; v osmih delovnih organizacijah pa imajo izdelane teze. V preostalih 14 delovnih organizacijah še niso začeli z delom.

Člani občinske skupščine so sklenili priporočiti vsem delovnim organizacijam, naj na zasedanjih organov samoupravljanja razpravljajo o tej važni nalogi in da začnejo s temeljitim delom, da bi bili lahko do konca leta izdelani vsi osnutki statutov delovnih organizacij in predloženi v javno razpravo. Hkrati so jim tudi priporočili, naj vzporedno z izdelavo osnutkov statutov pričnejo s pripravo ostalih samoupravnih predpisov. -k-

● STP POSTOJNA:

Osnutek v razpravi

Ena izmed pomembnih nalog je izpolnjena. Statut splošno trgovskega podjetja je pred sprejemom.

Priprave za izdelavo statuta našega podjetja so se pričele že v mesecu januarju. Takrat je bila imenovana 11-članska komisija, v kateri so bili zastopani organi upravljanja in družbeno politične organizacije podjetja. Veliko pomoč pri izdelavi teze so nam bili razni seminarji in posvetovanja. Po številnih sestankih komisije, upoštevajoč razne pripombe in mnenja tako organov samoupravljanja, kot ostalih političnih forumov ter članov kolektiva v podjetju, smo uspeli izdelati osnutek statuta, ki je sedaj v razpravi. P.

● VELENJE:

Dobra polovica v zaostanku

Na minulem občnem zboru občinskega sindikalnega sveta Velenje so udeleženci med drugim razpravljali, kako poteka izdelovanje statutov v delovnih organizacijah in družbenih službah. Podatki, nanizani tako v poročilu, kot tudi v razpravi, niso razveseljivi, čeprav, kot je bilo rečeno, so prvi koraki na tem področju že storjeni. Osemnajst delovnih organizacij je namreč že pričelo izdelovati osnutke in teze. Toda tej ugotovitvi takoj sledi bolj zakrbljujoč statistični podatek, da v 55,9% delovnih organizacij, torej v dobri polovici, še niso storili — skorajda ničesar.

Kritično je bilo osvetljeno tudi s temi ugotovitvami: marsikje se izgovarjajo, da se dela še niso lotili, ker ni strokovnih kadrov. V takšnih delovnih organizacijah čakajo le na zunanje rešitve. Organi samoupravljanja so prepustili nastajanje v dobršem delu delovnih organizacij le statutarnim komisijam. Marsikje pa so te komisije samo formalno imenovali, torej razlog več, da je delo v zaostoj. Niso tudi redki primeri, je bilo rečeno, ko v delovnih organizacijah avtomatično prepisujejo statute, pri čemer seveda ne upoštevajo svojih specifičnosti.

Rečeno je bilo, da izdelava statutov najbolje poteka v industrijskih delovnih organizacijah (kjer so podani tako notranji kadrovi kot drugi pogoji). Pohvala je bila izrečena rudniku lignita Velenje, ki ima osnutek že v razpravi, kot tudi delovnim kolektivom Gorenje, LJK in Galanterija, kjer pravkar dokončujejo osnutke. Manj zadovoljivo pa je stanje v manjših delovnih organizacijah, predvsem v uslužnostnih dejavnostih, družbenih službah in kmetijstvu.

V razpravi je bilo rečeno, naj bodo sindikalne organizacije pobudnik za čim širšo razpravo tam kjer so osnutki že izdelani ali so tik pred zaključkom, oziroma naj bodo pobudnik za pospešeno delo tam, kjer še vedno odlagajo izdelavo statuta oziroma najdejo za to odlaganje najrazličnejše izgovore in vzroke pogostokrat povsem neopravičljive narave. D.

Še meni dinar za v hranilnik

Foto: M. ŠPAROVEC

● ILIRSKA BISTRICA

Razprave o ukrepih za skrajšanje delovnega časa

Pred časom se je sestala strokovna komisija za delovni čas občinske skupščine Ilirska Bistrica in razpravljala o delu in ugotovitvah enotnih komisij v delovnih organizacijah, ki pripravljajo gradivo za prehod na 42-urni delovni teden. Priporočila je vsem komisijam delovnih organizacij, da izdelajo podrobne analize, ki naj utemelje ta ukrep, recimo, kako je sedaj izkoriščen delovni čas in kako naj bi ga izkoristili v bodoče itd. Na to opozarjajo statistični podatki, da je v povprečju produktivno opravljenih samo 180 delovnih ur, vse ostale delovne ure (t. j. 28 delovnih ur) pa so izgubljene zaradi izostankov od dela, kot na primer zaradi raznih poškodb, bolovanj in drugih neupravičenih izostankov itd.

Komisija meni, da bi lahko glede na sedanje priprave v prihodnjem letu večina ilirskobistriških podjetij, razen s področja kmetijstva, prešla na skrajšani delovni čas. Jk

● CERKNICA:

Več pomoči in možnosti delavcem, ki se izobražujejo

Razprava na letni konferenci občinskega sindikalnega sveta Cerknica je iskala rešitve za hitrejši dvig proizvodnje in delovne storilnosti.

Proizvodnja je v primerjavi z lanskim metom močno porasla, saj so nekatera podjetja že sedaj dosegla letni plan. Kljub temu mnoge notranje rezerve doslej še niso izkoriščene. Vse premalo skrbi so n. pr. kolektivi posvečali strokovnemu izobraževanju zaposlenih, kajti to je ena izmed poti za izboljšanje tehnoloških postopkov, boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in ostalih sredstev. Delavska univerza prireja vrsto večernih šol in tečajev in zato bi lahko podjetja v večji meri omogočila

● SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE POSTOJNA:

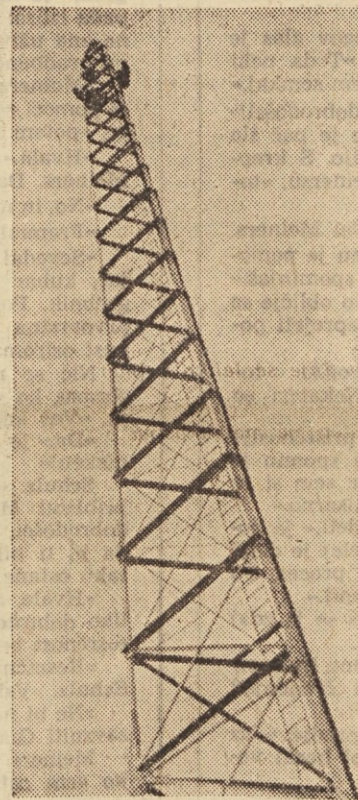
Manj zaposlenih in vendar večja realizacija

Med večja trgovska podjetja na drobno v okraju Koper se uvršča tudi Splošno trgovsko podjetje Postojna, ki je nastalo z združitvijo trgovskih podjetij »Oskrba«, »Mestne trgovine« Postojna in »Javornik« Pivka. Zdržitvež je prinesla vrsto ugodnosti, od katerih je zelo pomembna tudi večja vsota razpoložljivih sredstev za nadaljnje investicije oz. adaptacije obstoječih trgovin.

Ze v prvem polletju 1963 smo ugotavljali dobre rezultate v primerjavi z letom 1962, ko so obstajala tri podjetja. Prav tako ugodni rezultati so doseženi v devetih mesecih, kljub temu, da smo odstopili devet trgovin s približno 200 milijoni realiziranega prometa v prvem polletju 1962 — trgovskemu podjetju »Nanos« Postojna.

Plačana realizacija je bila v devetih mesecih 1963. leta presežena s 112 milijoni ali 12,5% v primerjavi z istim obdobjem lani. Dosedanji rezultati kažejo, da bo planirana realizacija 1 milijardo 400 milijonov dosežena in tudi presežena.

Tako ugodni rezultati so doseženi, čeprav je letos povprečno 9% manj zaposlenih. Ugodni vpliv gospodarjenja se zrcali posebno v živahni investicijski dejavnosti, saj je podjetje v lanskem letu obnovilo vrsto zastaralih poslovalnic, kot n. pr. »Bač«, »Dolnja in Gornja Košana«, »Selce«, »Tržnico Pivka«, skladišče »Zelenjava Postojna«, največ sredstev za je uporabilo za dograditev modernega »Preiskrbovalnega centra« v Postojni. P.

Stolp radijske relejne postaje v Murski Soboti pleskajo
Foto: M. ŠPAROVEC

7 dni v sindikatih

TRBOVLJE — Podobno kot udeleženci konference v Zagorju ob Savi in Hrastniku so tudi udeleženci letne konference občinskega sindikalnega sveta Trbovlje posvetili posebno pozornost izdelavi osnutkov statutov delovnih organizacij in prehodu na 42-urni delovni teden.

Ugotovili so, da potekajo dela sorazmerno zadovoljivo, saj le v 4 delovnih organizacijah še niso začeli z izdelavo osnutkov statutov, največ zategadelj, ker pričakujejo nekatere organizacijske spremembe. Komisija za pomoč pri izdelavi statutov delovnih organizacij, ki deluje pri občinskem sindikalnem svetu Trbovlje, je doslej v precejšnji meri pomagala delovnim organizacijam pri tej važni nalogi.

Medtem ko so v Trbovljah zadovoljni z doslej opravljenim obsegom, je slabše s kvaliteto pravljenega dela. V dveh trbovlskih delovnih organizacijah že imajo potrjene statute, vendar sedanja podrobnejša analiza posameznih določb kaže, da delo ni bilo opravljeno preveč skrbno in da je v statutih še vse preveč splošnih določil in tudi takih, ki v njih pravzaprav ne sodijo. Konferenca je zato naglasila, da bodo izredno važne razprave o osnutkih statutov, saj je razumljivo, da lahko skrbno organizirane razprave mnogo prispevajo k vsebinskim dopolnitvam.

V primerjavi z doslej opravljenim delom v zvezi z izdelavo osnutkov statutov delovnih organizacij pa v Trbovljah ugotavljajo, da so v delovnih organizacijah v zaostanku razprave o možnostih za prehod na 42-urni delovni teden. Sicer so doslej tudi o tej akciji že nekajkrat razpravljali organi samoupravljanja in vodstva sindikalnih podružnic, vendar so doslej le v trgovskem podjetju »Prvi junij« Trbovlje in na Rudniku rjavca, premoga Trbovlje-Hrastnik podrobneje razpravljali o možnostih za prehod na 42-urni delovni teden. V trgovskem podjetju »Prvi junij« so tudi že izdelali vse potrebne analize — dokumentacije in zaprosili občinsko skupščino Trbovlje, da dá potrebno soglasje za poskusni 3-mesečni prehod na 42-urni delovni teden.

Konferenca je ugotovila, da je prehod na 42-urni delovni teden pogojen z obsežnim analitičnim delom in s temeljitimi pripravami za odkrivanje notranjih rezerv ter s povečevanjem za nenehno pravljanje storilnosti dela in proizvodnje. Zato bo treba v večji meri angažirati strokovne službe v delovnih organizacijah. Komisija za delovni čas, ki deluje pri občinski skupščini Trbovlje, pa bo pripravila tudi več razgovorov s predstavniki delovnih organizacij po posameznih panogah gospodarstva, na katerih bodo tudi skupno proučili organizacijsko in tehnološko problematiko, ki jo pogojuje uvedba 42-urnega delovnega tedna. -k-

● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV ● IZ ČASOPISOV DELOVNIH

»Ali se dogaja tako tudi v drugih ekonomskih enotah?«

Konce preteklega meseca smo prejeli prispevek Antona Perša iz valjarne I ter naslednji prispevek: »Tovariš urednik! Pošiljam vam članek in prosim, da ga čimprej objavite v našem glasniku, ker smatram, da mora biti o takih stvareh obveščen ves kolektiv. Gre za zadevo, ki jemlje ugled delavskemu samoupravljanju. Naš proizvajavec mora biti obveščen o vsem, kar se dogaja v kolektivu! S tovarškim pozdravom — A. P. iz valjarne I« — Žal je časopis nekoliko zakasnil. Prispevek iz valjarne I pa kljub temu ni izgubil na svoji pomembnosti. Upamo, da bomo lahko v naslednji številki objavili podroben odgovor ter zato odpiramo o obravnavanem primeru polemiko!

Uredništvo

Tukaj valjarna I! Tudi pri nas imamo organe upravljanja, torej delavski svet in razne komisije, kakor je to povsod drugje. Tudi sam sem v delavskem svetu in v komisiji za osebne dohodke!

Toda, kaj ve naša komisija o osebnih dohodkih? Lahko rečem, da nič! To je stvar šefa enote in obračunovavke. Vsaj tako se dogaja v naši ekonomski enoti. Zgodilo se je, da je obračunovavka pri obračunu za julij pomotoma zaračunala vrednost točke 79 para namesto 70 para. Potem smo ves mesec govorili: »Spet smo dobro zaslužili...!« nihče pa ni povedal, da bomo morali razliko vrniti pri plači za avgust in da je bila pomota pri obračunu. Ne bi bilo tako hudo sicer, če bi ne bila avgustovska plača tako nizka. Naj navedem samo svoj primer! Avgusta sem prejel za 8441 dinarjev nižji osebni dohodek kot za julij.

Vsi v enoti smo vedeli, da bo avgustovski zaslužek nižji, ker je bila tudi proizvodnja nižja. Toda take razlike nismo pričakovali. Završalo je pri strojih, v garderobi: »Saj smo vendar dajali vsak mesec nekaj na stran za dopuste, sedaj pa taka razlika?!«

Morda bi bilo dobro, če ne bi prejeli »Informatorja«. Ta vsakomur omogoči, da primerjamo delo in maso sredstev za osebne dohodke v posameznih ekonomskih enotah. V avgustu smo naredili 42.885 kg več izdelkov kot v juliju, masa za osebne dohodke pa je bila za 115.449 dinarjev večja kot v juliju. Kje je torej

potem denar? Šef ekonomske enote je bil na dopustu, zato nam je obračunovavka prikazovala številke in pojasnjevala. Končno smo le zvedeli, da se je zmotila pri plači za julij toliko in toliko in da smo morali razliko vrniti. To je razumljivo. Toda nerazumljivo je, kakšno obveščanje proizvajavec in upravljavavec je to potem. Prav gotovo smo upravičeni vedeti, kaj se dogaja z našimi zaslužki. Ali so sploh še potrebni organi upravljanja, ko pa rešujeta vse zadeve brez vednosti delavcev šef in obračunovavka sama!

Na take pojave bi moral reagirati tudi sindikalni pododbor. Kaže pa, da ta pri nas vse leto spi ali samo čaka na navodila plenuma podružnice. Tudi člani organizacije Zveze komunistov bi se morali lotevati takih pojavov. Če smo res proizvajavci in upravljavci, potem smemo vedeti, kaj se dogaja z našimi zaslužki, kaj se dogaja v ekonomski enoti, kako gospodarijo, kaj, kje in kako bi se dalo izboljšati to in ono, če hočemo imeti proste sobote. Pri nas pa tega ni!

Upam, da se bo našel kdo in nam pomagal vsa sporna vprašanja rešiti, urediti nejasnosti in razčistiti z nepravilnimi pojmovanji.

Anton Perš

Zakaj nas ne pustite v šolo?

Prejeli smo dopis polanonimnega pisca. Čeprav nepodpisanih prispevkov ne objavljamo, se je članek dotaknil tako pereče problematike, da bi bilo vredno o njej spregovoriti tudi z odgovornega mesta.

Tudi letos je bil razpisan vpis na TSS pri izobraževalnem centru. Odziv nanj niti ni bil tako majhen, da bi ga lahko prezrli, v šolo pa je bila sprejeta le peščica ljudi.

Vprašamo se, zakaj šolanje ne podpiramo? Vsi govorimo, da naša družba potrebuje izobraženih ljudi, da zahteva in pričakuje od nas vedno več znanja. Ali se vodstva proizvodnih enot tega ne zavedajo, ali pa se nočejo zavedati?

Mladi ljudje vedno težijo za nečim novim, boljšim, naprednejšim. Bili bi pripravljani žrtvovati marsikaj, samo da bi napredovali v svojem strokovnem znanju. Marsikdo je oddal prošnjo, pa mu je niso odobrili. Ljudje, ki so razpravljali o odobritvi ali odklonitvi prošnje, bi se morali bolj zavedati, da razpravljajo o prihodnosti vsakega posameznika. Vsekakor odbita

prošnja na mladega proizvajalca ni delovala spodbudno. Ne, nasprotno, tak človek je nedvomno spremenil odnos do dela in do predpostavljenih.

Manjka nam izobraženih kadrov, tehnikov, inženirjev in le-te bi lahko vzgojili iz lastnih vrst in v lastni šoli.

Upamo, da se bodo vodstva PE v prihodnje tega bolj zavedala in omogočila šolanje mladim proizvajalcem. DON

Koliko nas veljajo naše nesreče

V Litostroju raziskujemo škodo, ki jo povzročajo nesreče pri delu. — Za ugotovitev točnih podatkov je potrebna pomoč vodilnega in vodstvenega osebja — 8 vrst nesreč — Akcija bo trajala še nekaj časa.

Zavod SRS za zdravstveno in tehnično varnost je pričel v našem podjetju raziskovati škodo, ki jo povzročajo nesreče pri delu delovnim organizacijam, socialnemu zavarovanju in celotnemu gospodarstvu SR Slovenije.

V zvezi z raziskavo, ki zahteva točne podatke o nesrečah pri delu, naprošamo vodilno osebje, da v zvezi s raziskavo resno in nudi zavodu pri tem delu vsestransko pomoč.

Raziskujejo samo stroške tistih nesreč pri delu, ki so povzročile telesno poškodbo (brez nesreč na poti na delo in z dela).

Te nesreče so razdeljene na 8 vrst glede na stopnjo resnosti poškodbe. V prvo skupino spadajo tiste, ki so jih povzročile manjše poškodbe in so poškodovanci iskali pomoč samo v omarici za prvo pomoč. V drugi skupini so majhne poškodbe, ki zahtevajo prvo pomoč v obratni ambulanti. Po nudenju prve pomoči v obeh primerih, ponesrečenec takoj nadaljuje s svojim rednim delom. V naslednji skupini so poškodbe, zaradi katerih ponesrečeni izostane od dela do konca delovnega dneva. V četrti skupini so resnejše poškodbe, ki povzročajo nezmožnost za delo nad en dan, do polnih treh dni. Poškodbe, ki povzročajo nezmožnost za delo do polnih sedem dni, spadajo v peto skupino.

Poškodbe, ki povzročajo trajno delno invalidnost, so v osmi skupini in poškodbe, ki povzročajo trajno polno invalidnost ali smrt, so zajete v deveti skupini.

V ta namen, da bi zajeli vse poškodbe, smo dali mojim strojem proizvodnih enot posebne knjige za beleženje in poročanje o nesrečah s poškodbo, ki je zahtevala zdravljenje v obratni ambulanti. Knjiga ima osem rubrik, v katere naj mojstri vpišejo vsako poškodbo, ki je zahtevala pomoč in zdravljenje v obratni ambulanti.

Akcija je precej obširna in bo trajala nekaj časa. Zaželene uspehe bomo dosegli le z dobrim sodelovanjem vseh.

Hans Hellmut Kirst:

TOVARIŠI

86

»In koga,« je robustno vprašal Frammler, »so ponoči pred tem videli zadnjega z dekletom na seniku? Kdo je le bil to, Hirsch?«

»S tem nimam jaz ničesar,« je togotno odvrnil Hirsch. »Niti najmanjše reči. In to tudi veste!«

»Kaj šele vemo?« je preteče nadaljeval Frammler. »Toda, da si bil ti — preden je dekle umrlo — pri njem zadnji, bi mogoče lahko prisegel. Seveda s pridržkom, če bi nameraval prisesti tudi ti, da smo se hoteli dobrega Meinersa malo preveč enostavno iznebiti.«

»Če ne boš držal gobca,« je tiho in sva-reče rekel Hirsch, »bom poskrbel, da boš v svoji sobi za balzimiranje naslednja stranka ti sam.«

»Tovariši!« je močno in odločno zaklical Karl Schulz. »Tako ne gre!«

»Bravo,« ga je pohvalil Gisenius.

»O čem pravzaprav govorite?« je vprašal Schulz in težko dihal. »Mislim, da kolikor kak vzrok za odgovornost imamo, se odgovornosti ne bomo izmikali.«

»To se mene ne tiče,« je dejal Frammler in pograbil steklenico. »Bil sem samo navaden vojak. Vsekakor pa smo imeli podoficirje...«

»Tako bi ti prijalo!« Hirsch je videl, da je njegov prijatelj Schulz prebledel. »Kaj naj to pomeni? Schulz se ni nikoli niti za hip obnašal kot vodja skupine! Za to smo odgovorni mi vsi. Vsi! Brez izjeme!«

»V nekem pogledu že,« Gisenius si je prizadeval, da bi znova dobil vajeti pogovora v svoje roke. »Če, kot se reče, gledamo z človeško tovariških stališč... pravno pa seveda tovariše reči... na žalost... nekoliko drugače. Najprej strašni umor de-

kleta. Prepričan sem, da pri tem nihče izmed nas ni kriv. Vendar pa smo takrat navedli, da Michael Meiners ni bil povsem nedolžen.«

»To je bila najbolj ugodna rešitev,« je odgovoril Frammler.

»Vraga!« je razburjeno vzkliknil Hirsch. »Kaj je to? Kaj pomeni: rekli smo, navedli smo. Ti, Gisenius si rekel. Ti si nekaj takega navedel. Ti sam si nas prepričal. Samo ti! Mi, drugi, smo vendar bili kot kaj kaj več kot nič!«

»Tega,« je globoko prizadeto spregovoril Gisenius, »si nisem zaslužil.« In njegove oči, ki so bile videti žalostne, so pogledale Kerzeja. Vprašal je: »Sem si zaslužil?«

»Nekaj takega trdi ti je svinjarija,« je zakričal Kerze.

»Da!« mu je pomagal Bennicken močno jezen. »Svinjarija!«

»Čisto enostavna svinjarija!« Willy Kerze je pihal od ogorčenja. »S Hirschem nočem imeti nobenega opravka več.«

In Frammler je zarenčal: »Pri tvojem pogrebu se zopet vidimo!«

Gisenius pa je povesil glavo. Bila je to gesta, polna žalosti. Prekrižal je roki. In skorajda je bilo pričakovati, da se mu bodo po licih udrele solze.

Tedaj se je dvignil Schulz. Bil je strašljivo bled. »Tovariši!« je svečano spregovoril: »Samo navaden človek sem, vendar vem, kaj so moje dolžnosti in obveznosti. Zato živim. In tudi pripravljen sem na vse posledice. Bil sem vaš podoficir. Vodil sem skupino. Poveljeval sem. Odlučal sem. Torej sem odgovoren samo jaz.«

»Tako je!« je zabobnil Bennicken.

»Neumnost!« je zastokal Martin Hirsch. In Frammler je rekel: »Kdo bi ti to prisodil, Schulz.«

Gisenius pa se je zganil. Na široko je razprostrl roke, zgrabil Schulzevo dlan in mu jo slovesno stisnil. Pri tem je dejal:

Tovariši 87

»Dragi, spoštovani Schulz, dal si nam primer najbolj dragocenega tovarištva. Znamo to ceniti in zahvaljujemo se ti iz vsega srca. Da še obstaja kaj takega, me navdaja s ponosom in obenem s ponižnostjo.«

Gisenius je svečano dvignil svoj kozarec.

Toda preden je utegnil nazdraviti, se je prikazala na vratih Gisela Wandel, Hirscheva očarljiva sekretarka.

»Neki gospod bi rad govoril z vami,« je najavila. »Ime mu je Meiners. Michael Meiners.«

V konferenčni sobi hotela »Tri krone« je šest mož zadržalo dih. Bilo je, kot bi pravkar padla mednje ročna bomba in bi vsakdo izmed njih pričakoval, da bo zdaj eksplodirala. Ze petnajst let so prirejali v tej sobi »tovariška srečanja«. Nenadoma pa se je ves zaupni prostor spremenil v grozljivo sodno dvorano.

»Mrtvi!« Meiners, edina priča njihovega, kot so mislili, pozabljenega zločina, je stal pred vrati in želel vstopiti.

Šest tovarišev je strmelo v Giselo Wandel. Celo vselej uravnovešeni odvetnik Gisenius je obnemel.

Prvi se je zbral Frammler. »Kdo želi govoriti z nami?« Njegov glas je zazvenel vedro.

Gisela Wandel je pogledala svojega šefa Martina Hirscha. Ko ji je prikimal, je počasno ponovila sporočilo:

»Neki možki — pravi, da se piše Meiners. Michael Meiners.«

»Prosimo, naj vstopi!« Gisenius je spet prišel k sebi.

Gisela Wandel je odšla. Vrata so se za spoznanje odprla.

Šest mož je molče strmelo v to odpr-tino.

Potem so zagledali njega: Michaela Meinersa.

»Dober dan...« Stal je obotavljajoče, skoraj malce v zadregi, kot bi se vsilil med družino. Njegov obraz je bil bled. Brazgotine na njem so vzbujale vtis debelih, rde-čih črt.

Šest parov oči ga je pogledalo razburje-no, nejeverno, nezaupljivo...

»Upam, da ne motim.« Njegov glas je zvenel hrapavo in potlačeno. »Toda neki gospod Tantau je menil, naj grem semkaj.«

»Dobrodošel! Iz vsega srca dobrodošel!« Gisenius se je kot običajno, če je pač šlo za odločitve, prvi vrgel v akcijo. S krepkimi koraki se je napolil k Meinersu. »to-rej... me še poznaš?«

»Gisenius...?« je tiho vprašal Meiners.

»No, prekrasno!« Gisenius mu je pomolil roko. »Lepo — da se me še spominjaš.«

»Zakaj bi se ne?« Meinersovo obličje se je spáčilo. Ni pa se obotavljaval sprejeti ponujene roke.

Ta spravljava kretnja je sprožila v to-variših precejšnje olajšanje. Nekateri so se nasmehnil.

»Da,« Gisenius je z vidno prisrčnostjo stresel Meinersovo roko. »Tvoj spomin je dober. Medtem sem postal, kar sem si že vedno želel: odvetnik z lastno pisarno.«

»To mu je bilo že takrat videti,« je posegel vmes Martin Hirsch. »Vselej je delal vtis, kot bi pravkar vodil kak proces. Od vseh nas se je najmanj spremenil.«

»Hirsch... kaj ne?« Meiners se je zdaj prvič nasmehnil.

»Se še spominjaš moje posebne ljubezni do velikega sveta in dobrega življenja? Stopil sem v hotelirski poklic.«

Willy Kerze se je zrinil v ospredje. »Jaz sem Kerze!« Trudil se je, da bi kazal veselje.

Tovariši

88

»Ti si torej Kerze!« je zamišljeno rekel Meiners. »Vsekakor si se močno spremenil.«

»Samo na zunaj,« je zatrdil Kerze. »V desetih letih sem se za dober cent zredil — to je vse.«

»Z nožem in vilicami si koplje prerani grob,« je razložil Hirsch. »S tem si je kaj-pada izbral najlepši način smrti, vendar ga ne zna uživati. Sicer pa ima veliko tovar-no gradbenega materiala.«

»Meiners, če bi kdajkoli potreboval mo-je pomoči,« je velikodušno spregovoril Kerze, »potem se ti je ni treba braniti.«

»Hvala,« je malce brez moči odvrnil Meiners. Dal je Kerzeju roko.

»No, in mene, stari fant? Me še poznaš?«

»Frammler,« je dejal Meiners.

»Seveda! Takrat dekletce za vse... kro-jač, kuhar in frizer. Danes samo še po-grebnik. Pogrebni zavod Frammler! Čisto prvovrstna ustanova. Prijatelji dobijo po-pust oziroma provizijo.«

Nič se ni zganilo na Bennickenovem obrazu, ko se je postavil poleg Frammler-ja. »Veš kdo sem?«

»Da,« je s težavo pritrdil Meiners. »Ben-nicken!«

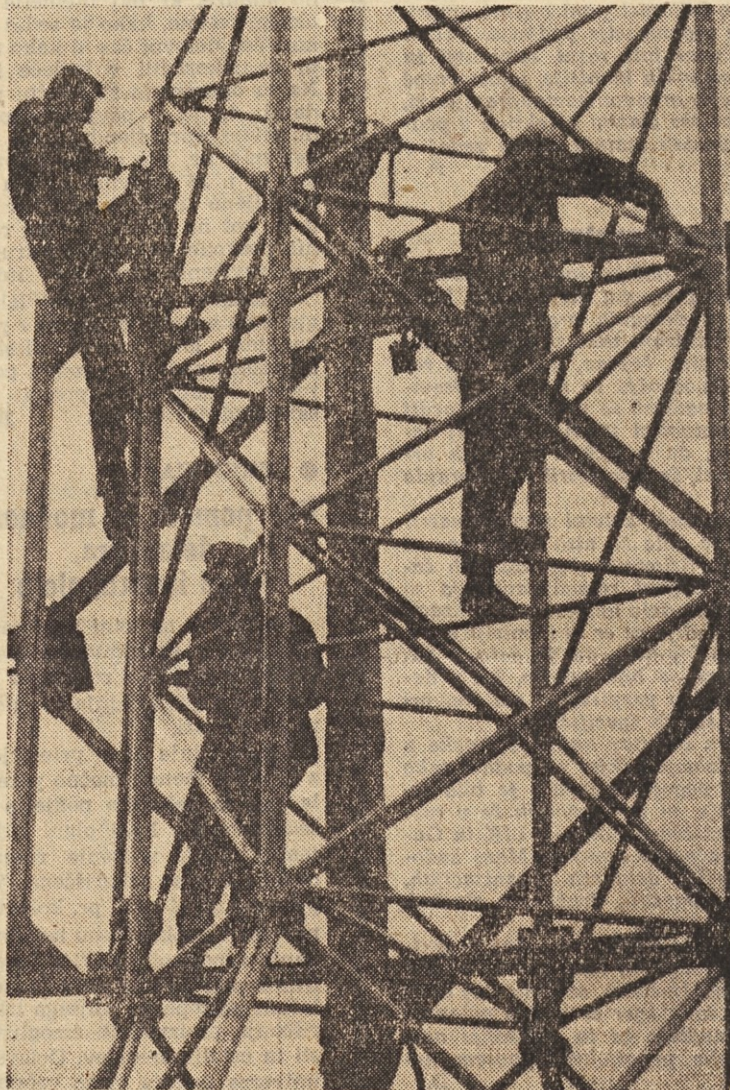
Schulz se je važno, malodane svečano približal Meinersu. »Tudi z moje strani dobrodošel, Meiners. Vselej sem se trudil, da bi ti bil dober tovariš... in naj tudi tako ostane.«

»Hvala, Schulz,« Meinersa je ganilo to-liko dobrote in tudi nepričakovana odkri-tosrčnost besed dobrodošlice.

»Resnično sem vesel, da živiš,« je rekel Schulz. »Vsi smo mislili, da si mrtev.«

»Ne bi najprej kaj popili?« ga je skušal zavrniti Gisenius.

Meiners se je zazrl v Schulza. »Potem, ko sem ostal na gozdnem obronku, sem

Nove oblike

Foto: M. SPAROVEC

padel v močan sovražnikov ogenj. To se pravi: kjer sem ležal, je pokala zemlja... dva metra globoko. Počutil sem se popolnoma razmesarjenega. Nato sem izgubil zavest. Ko sem se... po tednih... spet prebudil, sem ležal v neki zaslini vojaški bolnišnici.«

»Strašno,« je dejal Gisenius. Ostalo je nepojasnjeno, kaj je s tem menil.

»Tudi jaz,« je pričel Kerze, »sem bil ranjen...«

»Čisto zares,« je razložil Hirsch. »Spotaknil se je in padel na razbito steklenico žganice.«

»Dobil sem Znak ranjenih!«

»Poznam nekoga,« je prepirljivo nada-ljeval Hirsch, »ki je dobil svoj Znak ranjenih, ker se je neki idiot v pijanosti igral z ročno bombo.«

»Pustimo vendar to,« je prigovarjal Gi-senius. »V taki vojni je bilo marsikaj mo-goče. Toda, kaj naj to na vsak način spet pogrevamo? Nihče tega noče... prepričan sem. In tudi ti, Meiners, gotovo nočeš? Ali se motim?«

»Ne!« Meiners je nenadoma govoril glasno in odločno. »Pustimo stare zgodbe pri miru!«

»Bravo!« Gisenius se je pomenljivo ozrl v krog tovarišev. »To je beseda! Mislim, tovariši, na to se pije.«

In tako so potem mnogo ali manj mno-go pili. Samo Meiners ni pil. Prenesel ni nobenega alkohola. Kerzeju se je zdela sumljivo. »Imaš kaj proti nam?«

»Zakaj bi imel?« je hlastno posegel vmes Gisenius. »Kaj ne, Meiners... kar je bilo, je pozabljeno?«

»Čisto moje mnenje!« je odvrnil Mei-ners.

»To je dobro mnenje!« je zagotovil Gi-senius. »Edino pravilno! Kajti nečesa ne smemo nikoli pozabiti: vojna ni otroška igra. Glavna stvar pa je: da gre človek

Tovariši

89

spodobno preko nje. In to se je v tem primeru zgodilo. Drži, Meiners?«

»Seveda, da,« je odkrito odvrnil. »Zakaj bi ne bilo tako?«

Na Giseniusovem obrazu je poplesavalo zmagoslavje. Njegova mladost se je uve-ljavila. Njegova vztrajnost je poplačana.

»Tovariši,« je zaklical in vstal. »Danes je za vse nas poseben dan. Rad bi rekel, da od danes naprej lahko zopet gledamo svoje ideale v vsem njihovem bleščečem sijaju.«

Motril je obraze, prepolne zadovoljstva. Misli je, da sme šteti med zadovoljne tudi Meinersovega. In videl je, kako so tovariši vzdigovali kupice, obkrožali Meinersa in bili pripravljeni, da se prepustijo sproščeni veselosti. Zmaga se je zdela popolna. Po-trebne so bile le še zadnje zaključne fine-se. In zato je Gisenius za malo časa zapu-stil družbo, da bi opravil nekaj važnih te-lefonskih razgovorov.

»Pozabiti,« je govoril Frammler Mei-nersu, »pozabiti, kar je bilo, je najboljše, kar si mogel storiti. Videti je, da si se tekom let spremenil v svoje dobro.«

Schulz je nazdravil Meinersu in izpraz-nil kozarec do dna. Nato se je ganjen useknil v velik robec. »Res si mož mojega srca.«

»Čudovito lahek mož,« Hirsch se je za-teglo smejal. »To seveda marsikaj olajša.«

»Meinersov odnos je edino možni,« je zatrdil Kerze ne brez poudarka. »Kajti kam bi prišli, če bi vsak posameznik vzel svoje privatne in osebne izkušnje za me-rilo celote?«

»Zelo pravilno,« se je strinjal Framm-ler in srkal svoj visokoprocenčni malino-

vec. »In gotovo drži, da smo vsi — brez izjeme — takrat izvrševali le svojo dolž-nost.«

»Do pogina!« je trdo dejal Bennicken. Cepel je kot čuvaj na granitu. Nihče se ni zmenil zanj.

»Kaj torej hočemo še več!« je prepri-čevalno menil Kerze. »Vsakdo izmed nas ima svoje skrbi. Lahko zapojem pesem o teh skrbeh. Toda človek kljub temu izpol-njuje prekleto dolžnosti in obveznosti.«

»Kaj pa sicer?« ga je dopolnil Framm-ler. »In kjer se kreše, letijo iskre! Kjer gre za velike reči, so trupla...«

»Usoda,« je s težavo pripomnil Schulz. »Naj živi izgovor,« je vrgel besede Hirsch.

Kerze ga je karajoče pogledal. »Človek mora končno s seboj opraviti sam! Poma-gaj si in potem ti bo pomagal bog. In po-tem ti bodo pomagali še tovariši! Če na-tančno pogledamo, smo takrat vsi delali napake. Tudi ti, Meiners. Vsi smo bili krivi, tudi ti, Meiners. Na to moraš vedno misliti. Potem ti bo gotovo marsikaj laže.«

»Tega ne razumem dobro,« je zbegano dejal Meiners. »Nazadnje boste zahtevali od mene, da se opravičim?«

»Nihče ničesar ne zahteva,« Kerze je skušal oponašati odsotnega Giseniusa. »Nihče. Toda najbrž tudi ti ne, Meiners? Pravi tovariš ne bo nikoli bremenil soto-variša. S tem bi oblatil le svoje lastno gnezdo.«

»Kaj potem!« je presenečeno vzkliknil Meiners. »Mi hočete morda podtakniti krivdo za to, kar ste storili vi?«

»Mi?« Bennicken se je pomaknil k Mei-nersu. »Kako: mi?«

»Kaj potemtakem pričakuješ od nas?« se je pozanimal Frammler. »Mogoče naj pokleknejo in te poprosimo odpustanja? Zakaj? Zato, da je nekoč enkrat nekdo ob nepravem času potegnil svojo slamo iz

Tovariši 90

skrivališča? Da ne počim! Kaj smo kdaj-koli potenjali kaj drugega, kot izvrševali le svojo dolžnost in nalogo?«

»Seveda,« ga je srdito dopolnil Hirsch. »Vse do zadnjega diha vseh drugih!«

»Tako ne gre,« je razburjeno zastokal Meiners. »Tako se ta reč ne more razvoz-ljati!«

»Potem molči!« je zamolklo opomnil Sennicken.

»Niti na misel mi ne pride, da bi ob tovrstnem podtikovanju potrpežljivo mol-čal,« je drgetajoč vzkliknil Meiners. »Pri-šel sem po spravo in to odkritosrčno! Ni-sem pa prišel, da bi dopustil, da bi me osumili in ozmerjali!«

»Tega tudi nihče noče!« mu je zagotovil Kerze. »To si samo domišljaš...«

»Nesramnost!« Meiners je stal ves tresoč se od razburjenja. »Bil sem pripravljen na marsikaj — in zaradi mene bi lahko bili o tem molčali. Sprejel bi tudi vsakršno opravičilo in razlago — vseeno, če bi bila verjetna ali ne. Toda to, zdaj... gre pre-daleč. Nesramnost brez meje!«

»Čisto normalni postopek,« ga je vdano popravil Hirsch. »Ali pa si res verjel, da dajejo bikli včasih tudi mleko?«

»Tovariši,« je zapriseženo zaklical Schulz. »Apeliram na vašo solidarnost!«

»Toda tako se vendar z mano ne more govoriti!« je zavpil Meiners. »Če je to to-varištvo, se userjem nanj!«

Schulz se je pogreznil vase. Da je Mei-ners meril s svojo opazko na druge, ni razumel. Zanj je bilo na dlani, da je padel njegov dobronamerni tovariški opomin na neplodna tla.

»To bi naj torej bilo,« je ščuval Framm-ler, »kar razumeš ti pod spravo.«

Izberite, prosim!

Ubogi športni sodniki. Spet jo je eden skupil na nogometnem igrišču v Kisovcu. Včasih so se nad njimi spozabljali samo igralci, zdaj pa je epidemija besnila in alergičnost zoper športne sodnike pošteno napada že tudi gledalce.

Ce pojde tako naprej, bodo po igriščih tekale samo sodniške pokveke z brezoblično maso hrustandevine, mišic in kože sredi obraza. Dokler ne izumrejo.

Kaj pa potem? Brez sodnikov vendar ne more biti tekem. Tekmam se ne moremo odreči, torej morajo sodniki ostati. Živi in celi.

Po mojem so potrebne stroge preventivne mere, da nam to uspe. S kurativo ni nič. Nobena denarna ali zaporna kazen sodniku ne zbrishe klofut, brč in pod-

pludb, ki jih je dobil po krivici ali zaslužen od kaznjence. Razen tega ostaja izpostavljen še tisočim športnih gledalcev in njihovim eventualnim izbruhom besnila.

Ce dovolite, vam predlagam nekaj učinkovitih preventivnih mer: 1. vsa športna igrišča naj bi obdali s trimetrsko žično ograjo in pazili, da gledalci ne bi nosili hodulj s seboj. Vhoda za igralce pa naj bi uredili tako kakor Španci za corida de toros (bikoborbe). 2. Ce je gornji predlog neizvedljiv, naj bi tekmovalca prirejali na strogo nevtralnih terenih (v poštev pride tudi Mesec), kjer med igralci, gledalci in sodnikom ni niti sorodniških niti prijateljskih niti poznanstvenih zvez. Nekako takole si za-vedo zamišljam: tekmo med ljubljanskim in beograjskim moštvom naj bi v Tiogradu sodil sarajevski športni sodnik. Zaželjeno je, da se prej pregleda generalije vseh. Kakor veste, so športniki ptice selilke, ki toploto krajev drugače ocenjujejo kakor običajne ptice.

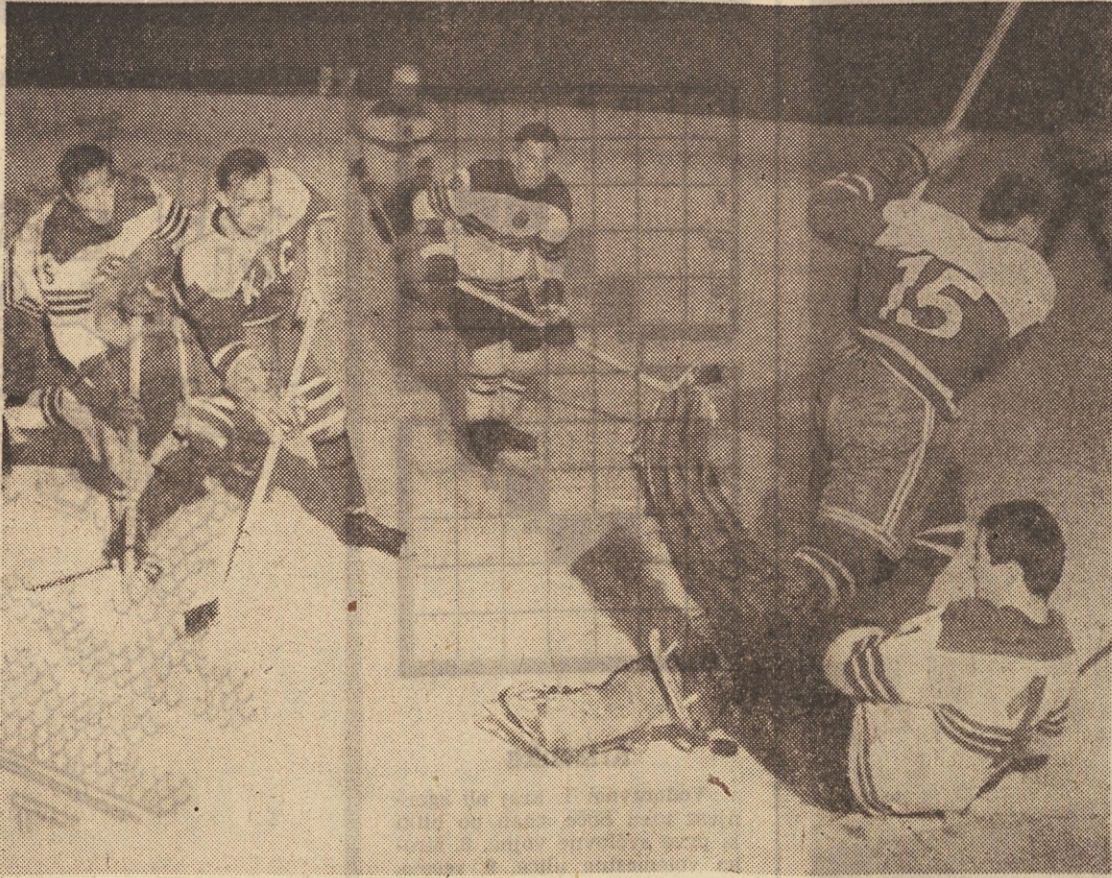
3. Se najmanj stroškov pa bi povzročila izvedba poslednjega predloga, ki ima še to prednost, da bi bili športni sodniki popolnoma varni tudi pred napadi iz tekmovalnih vrst.

Preskrbimo jim viteške oklepe in čelade. Ce nam jih ne bi odstopili muzeji, se zatečemo v tista meta-

lurška podjetja, kjer je največ ljubiteljev športa in zadeva bo kmalu urejena. Ker oklep znatno zmanjša gibčnost tistega, ki si ga natakne, bi morali sodnike še motorizirati s kako majčkeno stvarco, da ne bi delci zgage in zmešnjave med igralci.

S tem zaključujem pisanje, zakaj svoj četrty predlog sem zadnji trenutek prečrtal. Najboljše preventivno sredstvo zoper omenjeno epidemijo bi bila športna morala. Ker je še nihče ni izumil, je do nadaljnjega škoda izgubljeni vsako besedo zanjo. Cesar ni, ni in pika.

Hokejisti so letos zgodaj pričeli

PO PREDOLIMPIJSKEM POSVETOVANJU O PRIPRAVI NAŠIH KANDIDATOV

VELIKO OBLJUB, VENDAR

SPET PREPOZNI!

Lepi so bili načrti po Melbournu... Še lepši pred Rimom in potlej po Rimu... Danes pa, ko stojimo pred Innsbruckom in Tokiem z grenkobo ugotovljamo, da so leta spet naokoli, da so obljube splahnele, da smo s pripravami spet prepozni...

Pretekli teden je sklicala Zveza za telesno kulturo Slovenije razgovor s predstavniki osnovnih organizacij in republiških strokovnih zvez, ki imajo v svojih vrstah olimpijske kandidate. Namten sestanka je bil pregled priprav pred zimsko in letošnji olimpiado, izmenjava strokovnih in organizacijskih izkušenj ter proučitev kod in v kakšni obliki je še možna pomoč našega centralnega foruma za telesno kulturo.

Refren celotnega posveta je izzvenel nekako v smislu, da smo s pripravami na največjo preizkušnjo našega kvalitetnega športa spet za štiri leta prepozni. Kje je Rim, kje so tisti lepi načrti in trdni sklepi, da se bomo vnaprej pripravljali na olimpijske igre vsa štiri leta, da bomo pozabili na tako imenovano mrtvo sezono...? Lepi so bili po Melbournu, še lepši pred Rimom in potlej v Rimu. Danes, ko stojimo tik pred zimskimi olimpijskimi igrami v Innsbrucku, ter letnimi v Tokiu pa spet nekako z grenkobo ugotovljamo, da so leta naokoli, da obljube in načrti ponovno niso rodili nikakršnih rezultatov. Ko pregledujemo dejavnost naših športnikov, ugotovljamo, da v naši politiki ni sledu o kakem kontinuiranem delu, da nima piramida, o kateri tolikokrat govorimo in pišemo, svoje osnovnice, da je še dandanes za nas povsem nezanimiva srž športnega naraščanja in talentov po šolah, da so nam še danes skorajda neznane besede »visokokvalificirani strokovnjaki«, »zgodnja selekcija«, da se še dandanes vrti vsa naša najvišja športna strategija samo okoli »špice«, okoli peščice samotnih izbrancev...

Diskusija je nadalje pokazala, da v večini strokovnih organizacij še sedaj ni ustreznih načrtov za priprave olimpijskih kandidatov. Še bolj pereče pa je dejstvo, da razen v zelo redkih izjemah, sploh ni pogojev za izvajanje razmeroma še tako skromnih planov. Tudi naš »sistem izbrancev« ne predstavlja najboljše rešitve niti za kandidate in še manj za tiste kvalitetne športnike, ki ne pridejo v poštev za olimpijske igre. Prvi se namreč — potem, ko vedo, da imajo potni list za tekme tako rekoč že v rokah — ne trudijo več, drugi pa, katerih »usoda je že zapečaten« popustijo in se predajo malodušju. Seveda, tudi tu so izjeme.

Sedaj pa, da nam ne bo kdo očital utrudljivega posploševanja ter nezanimivega operiranja z desetletja starimi prispodobami, si na kratko oglejmo, kaj je pokazala diskusija v nekaterih konkretnih primerih po posameznih športnih panogah.

Smučanje: Kljub pomanjkljivim pripravam in ne najbolj cvetočim perspektivam za trening v zadnjih treh mesecih pred Innsbruckom, bo tam startalo 6 naših alpincev. Štirje moški in dve ženski. Dodati moramo, da bodo odšli ti tekmovalci na olimpiado pod zelo zelo milimi kriteriji. Naši skakalci danes vežbajo na 35 m plastični skakalnici in vadijo skoke, medtem ko se njihovi tekmeči v Nemčiji, Rusiji, Skandinaviji in drugod poganjajo čez 70- in 80-metrске plastične skakalnice in vežbajo polete. Trener Gorjanc pravi, da za pet let zaostajamo za pripravami in možnostmi naših sotekmecev. Na olimpiado bomo verjetno poslali štiri skakalce, tekaci pa so po mnenju merodajnih ljudi naše centralne jugoslovanske organizacije za telesno kulturo povsem nespособni za tako tekmovalce.

Veslanje: Normo za olimpijske igre ima samo blejski osmerec. Priprave niso zadovoljive, trening je močno primitiven. Posebnega trenerja za veslače ni, še manj prepotrebni sredstev za podporo tekmovalcev.

Orodna telovadba: Samo Cerar je izpolnil normo, medtem ko jo je telovadec Šrot dosegel samo na enem orodju. Program dela ni sestavljen najboljše, problemi so predvsem materialnega značaja. Nekateri naši najboljši tekmovalci živijo v razmerah, ki so najmanj primerne pripravam na olimpiado. Tekmovalce Küssel ima skromno sobo v študijski telovadnici. Za protiuslugo mora pomagati v društvu pri delu z mladino. Ker je reprezentant Šrot letos ostal na cesti, živi sedaj tudi on v omenjeni sobi v študijski telovadnici. Pomaga si s skromno štipendijo, prav tako Küssel, ki je brez staršev in ima komaj 3000 dinarjev mesečne štipendije od Gimnastične zveze Slovenije. Podobno živi tudi tekmovalce Brodnik, ki se je na zadnjem državnem prvenstvu uvrstil med prvo deseterico.

Atletika: Normo za nastop na olimpiadi so dosegli Špan, Lešek in Červan. Postavke po olimpijskih igrah v Rimu se niso uresničevale. Velika večina atletov nima osnovnih pogojev za vadbo. Špan — tekmovalce evropskega merila — trenira v zelo težkih pogojih. V klubu ni kulturne slačilnice, o prihi ali čaju po treningu ni govora. Za močno intenziven trening prejema Špan minimalno podporo. Za spoznanje boljše pogoje ima Červan, toda po računih njegovoga trenerja sta Červanova štipendija

in hranarina še vedno premalo za mesečne izdatke za hrano. Dogaja se tudi, da hodijo nekateri naši reprezentanti na petdnevna potovanja le s kruhom in suho klobaso, da je atletski trener Branika že trinajstkrat pršil AZJ za kopje za Kačičevo, pa brez uspeha itd. itd. O znanstvenem in sodobnem delu s pomočjo strokovne literature, kammer, merilnih naprav, ni govora. Edini rekvizit trenerja je štoparica. In še to: imamo na stotine Španov, Leškov, Červanov, samo poiskati jih ne znamo, oziroma nečemo, je dejal atletski trener Gabršek.

Plavanje: Od olimpiade v Rimu nismo napravili skoraj ničesar. Do danes ni bilo sledu o tistem sistematičnem in rednem treningu, o katerem je bilo toliko govora. O konceptu ali načrtu ne moremo razpravljati. Šele danes smo napravili plan treninga. Delno je izpolnil normo za nastop na olimpiadi le Vrhovšek.

Streljanje: Za olimpiado ni bilo priprav...

Odbojka: Načrt za priprave ni bil izdelan...

Se bi lahko naštel ugotovitev posameznih diskutantov, ki pa so na moč podobne druga drugi. Morda bo kdo dejal, da veje iz teh nekaj odstavkov le nekorištno tarmanje in utrujajoče ter brezplodno stokanje, morda celo enostransko ocenjevanje problema in podčrtovanje objektivnih težav? Morda...

Vendar, naš namen je, da vsaj malce osvetlimo pogoje, ki jih imajo naši športniki ob pripravah na največjo preizkušnjo in da prispevamo le delček, pa če še tako skromen, k objektivni oceni njihovih rezultatov čez tri mesece na zimski olimpiadi in malo pozneje na letni, kajti prenekateri že zbirajo besede in ostrijo peresa.

A. ULAGA

MARLJIVI ŠAHISTI

Šahovska sekcija Delavsko-prosvetnega društva »Svoboda« v Storah, ki je v letošnjem letu dosegla že dokaj lepe uspehe, ima v članjenih 28 šahistov. Ti so v letošnjem letu organizirali dve šahovski prireditvi: izbirni turnir za sestavo ekipe v Storah in nagradni turnir za prvenstvo sekcije. Razen tega so sodelovali na brzopoteznem turnirju v Celju, kjer so osvojili tretje mesto, na prijateljskem dvoboju z ekipo »Intertrans-Globus« iz Ljubljane, na sindikalnem prvenstvu v Celju (prvo mesto) in na okrajnem sindikalnem prvenstvu, kjer so tokrat prvič postali okrajni prvaki. Sodelovali so tudi na množičnem prvenstvu v Velenju in v prijateljskem dvoboju z Ingradom.

KAKO V TOVARNI AVTOOPREME PTUJU SKRBIJO ZA ODDIH IN REKREACIJO

VSAK TRETJI ČLAN KOLEKTIVA ŠPORTNIK

● Kakšno skrb za oddih in rekreacijo delovnega človeka lahko pričakujemo v tovarni, kjer se dve tretjini zaposlenih vozi na delo, kjer žene predstavljajo tretjino vseh zaposlenih in kjer — zavoljo vlaganj v razvoj podjetja — za oddih, šport in rekreacijo ostajajo minimalna, takorekoč nikakršna sredstva?

● Ali ob takih »pogojih« sploh lahko govorimo o uspešnosti prizadevanj za aktiven oddih in rekreacijo delavca-proizvajalca in pričakujemo zadovoljive rezultate, ali pa bi morali že vnaprej obupati?

● V tovarni avtoopreme v Ptujju so natanko takšne razmere, kot smo doslej opisali, pa so vendar dosegli, da je zdaj že vsak tretji član kolektiva športnik!

Petdesetletni kolektiv Tovarne avtoopreme v Ptujju torej vključuje kar 170 športnikov: 4 ekipe nogometišev, pa strelce, kegljače, odbojkarje, šahiste in rokometišev. Vsi redno trenirajo, nastopajo na raznih sindikalnih in drugih tekmovanjih in... njihove vrste se še naprej množijo, saj se vključujejo vedno novi člani kolektiva.

Pravzaprav gre za dvojni napredek: ob ustanovitvi podjetja pred štirimi leti se je s športom ukvarjal vsak osmi član kolektiva. Tekmovanja in drugi nastopi so bili le občasni, na primer ob občinskem prazniku in podobno. Zdaj pa je športnik že vsak tretji in šport jim pomeni priložnost, da si z rednimi treningi in nastopi krepijo moč in delovno sposobnost.

Sportno udejstvovanje za mnoge člane kolektiva torej veliko pomeni, saj zanje predstavlja oddih in rekreacijo obenem. Čut tovarništva in discipline, ki se nekako sam po sebi izoblikuje pri delavcih-športnikih, se zlagoma prenaša tudi na delovno mesto; v medsebojne odnose. In ker je za športnike — razen vsega drugega — značilno tudi trdnije zdravstveno stanje, ni nič čudnega, če podjetje želi, da bi bilo športnikov in dobrih delavcev čim več.

Tej želji pa je — navzlic dosedanjim uspehom — še marsikaj napoti. Gre namreč za vprašanja, kakšne so možnosti za podpiranje športne in rekreacijske dejavnosti na sploh; predvsem za to, da bi bila razpoložljiva sredstva čim smotrnejše uporabljena, da bi krog tistih, ki porabljajo ta sredstva, čim bolj razširili. Tekmovalni šport, pri katerem zdaj dosegajo uspehe, namreč precej pomeni, zlasti še, ker je že mogoče govoriti o množičnosti. Toda res je, da marsikdo v podjetju tudi godrnja, češ da sredstva trošijo le za izbranec, ostali pa...

Jedro problema je torej predvsem v tem, kako razjasniti poglede o sedanjih relativni (tekmovalni) rekreaciji članov tega kolektiva in pa o množični rekreaciji in prizadevanjih za oddih slehernega člana kolektiva.

Tovariš Kekec, ki je razen drugega tudi tehnični tajnik sindikalne podružnice tovarne avtoopreme v Ptujju pravi:

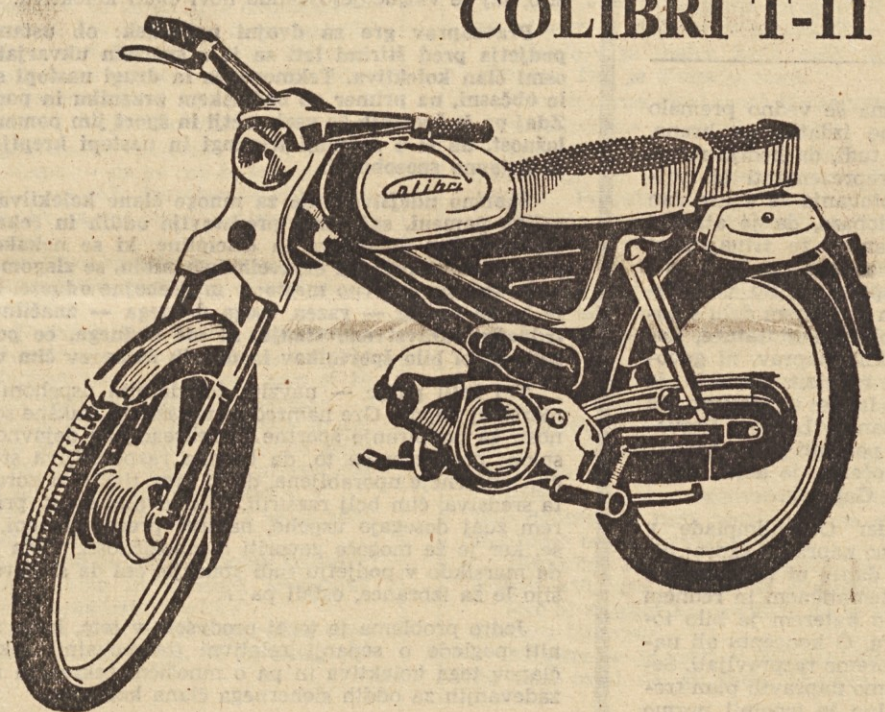
»Dve tretjini naših športnikov živi v Ptujju, ostali pa so iz najbližje okolice. Kako naj bi našli sklade med željo, da bi dosegli še večjo množičnost in med možnostmi, da bi to tudi uresničili (torej glede na sestav kolektiva in »vozače«, ki se povprečno vozijo 10 km daleč), ne bi mogel povedati. Dejstvo pa je, da vključimo v tekmovalni šport kogar pač moremo. Po drugi strani pa podpiramo vsako pobudo, da bi skrb za oddih in rekreacijo obogatili v tem smislu, da ne bi podpirali zgolj tekmovalnega športa, pa čeprav je množičen. Tako je naša sindikalna podružnica, ki skrbi za te zadeve, kupila na primer šotore za vso potrebno opremo, da bi naši ljudje lahko odhajali na dopuste in izlete. Lastnega počitniškega doma zaradi prevelikih stroškov namreč ne moremo vzdrževati, medtem ko prizadevanja za vključitev v kakršno koli počitniško skupnost doslej niso rodila sadu. Dalje je zdaj motoriziran vsak peti član našega kolektiva. Ti tovariši ob prostem času, zlasti pa ob nedeljah, precej hodijo na izlete in vabijo s seboj tudi sodelavce. Tudi to pomeni obliko aktivnega oddiha. Vendar ne gre samo za to. Važnejše se mi zdi, da je želja po sprostitvi, po okrepitevi moči skozi šport, izlete in podobno pri nas močnejša od tega, koliko lahko te zadeve materialno podpremo. Sindikat je v zadnjih dveh letih razpolagal skupno z 1.500.000 dinarji za financiranje športne in rekreacijske aktivnosti. Ta sredstva so bila v celoti porabljena za nakup rekvizitov in drugih potrebščin. Na tekmovanja in nastope pa se naši delavci vozijo na lastne stroške, dostikrat tudi s kolesi po 15 in več kilometrov daleč, kar spet pomeni obliko rekreacije. Po vsem tem, kar sem povedal, mislim, da v našem podjetju nismo tako neprizadevni, oziroma enostranski, čeprav so seveda najbolj očitna naša prizadevanja in rezultati pri tekmovalnem športu.«

Posebne komentarja k tem besedam menda ni treba. Očitno se v tem podjetju trudijo, da bi čim večjemu številu zaposlenih omogočili pogoje za aktiven oddih in rekreacijo. Da je zdaj vsak tretji član kolektiva športnik navzlic vsem težavam, ki izvirajo predvsem iz sestava kolektiva in šibkih materialnih možnosti podjetja, vsekakor veliko pomeni. Tako kot je veliko vredno njihovo jasno hotenje, da vedo, kaj bi radi dosegli in da se temu cilju zlagoma tudi približujejo.

-mG-

Izdelki kombinata »SVIT« Kamnik

Tovarna Tomos vam je pripravila nove serije svojih popularnih Colibrijev. Ob novih, ugodnejših kreditnih pogojih, ki jih letos nudijo komunalne banke, lahko tudi vi postanete lastnik Colibrija. Izkoristite torej ugodno priložnost! Vsa pojasnila glede nakupa lahko dobite v Tomosovih lastnih prodajalnah in pri vseh Tomosovih trgovskih zastopnikih.

TOVARNA MOTORNIH VOZIL TOMOS - KOPER

ZA RAZVEDRILO

1	2	3	4	5	6	7
8						
9						
10				11	12	
13			14			
15						
16	17					
18					19	
20						
21				22		
23						
24		25	26			
27						

Križanka

Vodoravno: 1. kraj ob zgoranjem toku Soče, znan po bitki iz prve svetovne vojne, 8. široka velemezna ulica, 9. rešeto, 10. števniki, 11. življenjsko važna tekočina, 13. kratica slovenske letalske družbe, 14. trojanski junak, 15. travno področje zmernege pasu v polsušnem podnebju, 16. pokveka, spaka, 18. obrambne utrbe, 20. del telesa, 21. znak za kemično prvino, 22. angleška okrajšava za gospod, 23. makedonsko kolo, 24. odvetnik, pravnik, 27. soli dušikove kisline.

Navpično: 1. družbeni razred, stan, 2. zapreka, 3. ime jugoslov. pevke popevk, 4. češka pritrtilnica, 5. japonska dolžinska mera, 6. dve zaporedni črki, 7. rimska provinca ob Črnem morju, 11. plemiški naziv (množ.), 12. povrtnina, 14. stopnja, oskrbovališče v zaledju, 15. atletska disciplina, 16. pripadnik germanskega naroda, 17. sozvočje glasbenih tonov (množ.), 19. nedelavni prebivalci čebeljega panja, 21. sorodnik, 23. desni pritok Volge, 25. začetnici imena in prilimka predsednika glavnega odbora SZDL Slovenije, 26. oranje.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. trabant, 7. atrij, i, 8. Pia, Dob, 11. Inka, 13. re, 14. Ra, 15. kvar, 17. scena, 18. optik, 20. kraj, 21. T(refalt) F(ranek), 23. ta, 24. stol, 26. aga, 28. oro, 29. Koper, 31. ironija

Navpično: 18. oktani

— Vraga ga držim, da ne bi padel. Držim ga zato, da ne bi šel delat k sosedu prej, preden ne konča pri nas.

— Ne vem, zakaj se toliko razburjaš; če ste vi v vašem podjetju uvedli 42-urni delovni teden, zakaj ne bi jaz smela svojega skrajšati na 120 ur!

Prodajni servis

LJUBLJANA — MARIBOR

Zima je že tu. Pohitite v Modno hišo in si ogledite bogato zalogo tekstila in konfekcije!

— Hej, vi! Z obema rokama!
— Kako naj pa potem vozim?

Spored RTV Ljubljana za teden od 4. do 10. novembra 1963

PONEDELJEK

4. novembra

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.05 Domači in tuji virtuozji vam igrajo — 8.35 Poje Akademski orkestr — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Sestanek z orkestroma Martin Gould in Hal Kanner — 10.15 Finale I. deljanja Rossinijeve opere »Seviljski brivci« — 10.35 / Naš podlistek — 10.55 Glasbeni intermezzo — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Petnajst minut z domačimi narodnimi ansambli — 12.40 Lepe melodije izvajajo zabavni orkester Werner Müller in pevec Johnny Mathis — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Od uverture do valčka — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Slovenske narodne pesmi iz Režije in Slovenske Benečije — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V terek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Instrumentalni solisti zabavne glasbe — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovi solisti — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Skupni program JRT — studio Beograd — 22.10 Pisana paleta — 23.05 Literarni nočturno — 23.15 Plesna glasba — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

TOREK

5. novembra

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.20-8.35 Začetni tečaj angleščine — 8.05 Domače viže za prijetno jutro — 8.30 Igrajo vam veliki zabavni orkestri — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Odlomki iz slovenskih oper — 10.15 Trikrat petnajst — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Petnajst minut z domačimi narodnimi ansambli — 12.40 Lepe melodije izvajajo zabavni orkester Werner Müller in pevec Johnny Mathis — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Od uverture do valčka — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Slovenske narodne pesmi iz Režije in Slovenske Benečije — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V terek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Instrumentalni solisti zabavne glasbe — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovi solisti — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Skupni program JRT — studio Sarajevo — 20.20 Radijska igra — 21.57 Glasbena medigra — 22.10 Hammond orgle — 22.15 Skupni program JRT — studio Ljubljana

SREDA

6. novembra

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.20-8.35 Tečaj makedonskega jezika — 8.05 Opera in balet — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Slovenski pevci, orkestri in ansambli — 10.15 Pihalne godbe — 10.30 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Kar po domače — 12.40 Lepe melodije izvajajo zabavni orkester Paul Weston in pevec Paul Anka — 13.30-14.35 Glasbeni sejem — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Romanca in scherzo iz solistične in orkestralne glasbe — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Znano in priljubljeno — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Skladbe in pesni Srečka Kosovela poje Komorni zbor RTV Ljubljana — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Instrumentalni solisti zabavne glasbe — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovi solisti — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Skupni program JRT — studio Skladatelj Lucijan Marija Škrljanec — 20.40 Iz jugoslovanske zabavne glasbe

ČETRTEK

7. novembra

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.20-8.35 Tečaj ruskega jezika — 8.05 Opera in balet — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Slovenski pevci, orkestri in ansambli — 10.15 Pihalne godbe — 10.30 Pet minut za novo pesmico in Pozdravi za mlade risarje — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domače viže za prijetno opoldne — 12.40 Lepe melodije — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30-14.35 Glasbeni sejem — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Romanca in scherzo iz solistične in orkestralne glasbe — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Znano in priljubljeno — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Skladbe in pesni Srečka Kosovela poje Komorni zbor RTV Ljubljana — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Pianist Lev Oborin koncerta z Državnim radijskim orkestrom SZ — 18.45 Ta teden v skupščinskih odborih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Lahka glasba v izvedba vzhodnonemškega radia — 21.00 Lirika skozi čas — 21.40 Bruno Bjelinski: Serenada za trobento, klavir, godala in toalka — 22.10 Orkestralni intermezzo — 22.15 Skupni program JRT

PETEK

8. novembra

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.20-8.35 Tečaj srbskega jezika — 8.05 Hugolin Sattner: Jetejeva prisega, kantata za soli, zbor in orkester — 8.33 Majhni zabavni ansambli — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Med suitami — 10.15 Arje iz Mozartove »Figarove svatbe« — 10.35 Novost na knjižni polici — 10.55 Komorni intermezzo — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Ansambel Borisa Franka s pevci — 12.40 Lepe melodije — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Pri domačih vokalnih ter instrumentalnih solistih — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Za ljubitelje domačih napevov — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Zabavna glasba — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldne pri skladatelju Georgu Friedrichu Händlu — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Poje zbor JLA — 18.30 Pripoveduje Bojan Adamič — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Revijska glasba — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Iz jugoslovanske komorne glasbe — 21.00 Hammond orgle

SOBOTA

9. novembra

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.20-8.35 Napotki za turiste — 8.35 Nadajevalni tečaj angleščine — 8.40-8.45 Pregled športnih prireditev za nedeljo — 8.05 Melodije za konec tedna — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Matic in Aletka v naši diskoteki — 9.45 Igra ansambel Claus Wunderlich — 10.15 Z orglicami in harmoniko v domačem tonu — 10.35 Zborovske skladbe Leaša Janačka poje češki zbori — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Kvintet Avsenik s pevci — 12.40 Frank Sinatra in Zabavni orkester RTV Ljubljana — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30-14.35 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Naši amaterski pevci in instrumentalisti — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Recitali slavni pevcev — 18.45 Novost v znanosti — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Za začetek prijetnega sobotnega večera — 20.15 Išemo nove talente — 21.30 Sobotni ples — 22.10 Oddaja za naše izseljence

NEDELJA

10. novembra

6.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.30-8.35 Napotki za turiste — 8.40-8.45 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Iz albuma pesmi za mlade — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 9.10-10.00 Se pomnite, tovariši... — 10.30 Matinejski koncert simfoničnega orkestra RTV Ljubljana — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Solistični instrumenti zabavne glasbe — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 12.10 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 14.10 Nekaj melodij — nekaj ritmov — 15.15 Nedeljsko glasbeno popotovanje — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20-17.15 Naš glasbeni avtomat — 17.15 Naš radijska igra — 17.54 Glasba iz znamenitih oper — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Izberite svojo melodijo — 21.00 Ob 70-letnici smrti Petra Hličca Cajkovskega — 22.10 Zaplešite z nami — 23.05 Glasbeni intermezzo — 23.12 Skupni program JRT — studio Ljubljana — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje